

Een

uit

duizenden

den

Elf verhalen
over de mensen
achter de
asielaanvraag

Een uit duizenden

Elf verhalen
over de mensen
achter de
asielaanvraag

Dankwoord

Onze speciale dank gaat uit naar de medewerkers van IND, COA en DT&V, die ons vertelden over hun dagelijks werk, en ons enorm geholpen hebben. Zonder jullie hadden we deze bundel niet kunnen schrijven.

Eerste druk: september 2015

Immigratie- en Naturalisatiedienst
Ministerie van Veiligheid en Justitie

COA Centraal Orgaan opvang asielzoekers

Dienst Terugkeer en Vertrek
Ministerie van Veiligheid en Justitie

Veel Nederlanders voelen zich betrokken bij het asielbeleid. En dat is begrijpelijk: de impact ervan is groot; zowel voor een mensenleven, als voor onze maatschappij. Bijna dagelijks lezen we over de vele brandhaarden in de wereld, met hun bijbehorende vluchtelingenstromen, en over de schrijnende omstandigheden waaronder migranten naar Europa komen. Op de vlucht voor datgene wat hen dwong hun land te verlaten, op zoek naar een beter leven. De ene keer worden asielzoekers voorgesteld als drommen mensen die ons land binnenstromen. De andere keer krijgt een individuele asielzoeker een gezicht.

Voor de medewerkers van de asielketen zijn asielzoekers zowel een groep als een persoon. Een groep, als het gaat om het regelen van voorzieningen, en het behandelen van duizenden aanvragen, en vertrekprocedures in tijden van drukte. Maar ook een individu, een persoon, die wordt opgevangen, die wordt gehoord, en die -indien nodig- wordt begeleid bij terugkeer, middels zorgvuldige procedures, en middels democratisch tot stand gekomen wetten en regelgeving.

Het Nederlandse asielbeleid wordt uitgevoerd door drie organisaties. De Immigratie- en Naturalisatiedienst, IND, beslist over de *toelating* van asielzoekers. Het Centraal Orgaan opvang asielzoekers, COA, draagt zorg voor de *opvang* en begeleiding van asielzoekers. De Dienst Terugkeer en Vertrek, DT&V, heeft als taak de *terugkeer* van afgewezen asielzoekers te realiseren. Samen voeren we het Nederlandse asielbeleid uit, zo eerlijk en zo rechtvaardig mogelijk.

Voor u ligt de bundel *Een uit Duizenden*. Een verhalenbundel waarin elf medewerkers van de asielketen aan het woord komen, om te vertellen over hun dagelijks werk, en over de bijzondere verhalen die daarbij horen. Want voor de medewerkers van IND, COA en DT&V is elke asielzaak er een uit duizend.

Rob van Lint, Hoofd IND

Gerard Bakker, Bestuursvoorzitter COA

Rhodia Maas, Algemeen Directeur DT&V

A woman is shown in profile, sitting on a white ceramic stool. She is wearing a black long-sleeved top, a brown braided headband, and a colorful patterned wrap around her waist. Her legs are covered in striped leggings. She is holding a long wooden stick vertically, stirring a large black pot that sits on a traditional brick stove. A fire is burning brightly in the stove's opening. The background consists of a rustic wooden structure with various items hanging and stacked. The overall scene is one of traditional, manual labor in a rural or semi-rural environment.

“Aanpassen
is een
continu
proces”

“Aanpak
is
compleet
proces”

Sandy,
COA, woonbegeleider

Tisa kwam een aantal jaar terug bij ons in de opvang als uitgenodigde vluchteling. Tegenwoordig komen uitgenodigde vluchtelingen niet meer naar onze opvanglocaties, maar in die tijd nog wel. Tisa was moeder van vier kinderen en had haar leven doorgebracht in een vluchtelingenkamp in Tanzania, waar haar ouders zich hadden gevestigd als vluchtelingen uit Rwanda. Tisa was geboren in het vluchtelingenkamp, evenals haar vier kinderen, en zij kenden allen geen leven daarbuiten. Tisa kwam aan bij ons in de winter, en stond te klappertanden in de doeken die ze droeg. Ze kleepte zich zoals ze gewend was in Tanzania, maar in de koude donkere dagen van december was dat bepaald niet warm genoeg. Ik haastte me om wat kleren voor haar te zoeken uit de inzameling. Even later kwam Tisa vragen om houtskool. ‘Houtskool?’, vroeg ik. Ik had geen idee waar ze dat voor nodig zou kunnen hebben. Buiten liet Tisa me een soort oventje zien dat ze van stenen had gemaakt. Ze wilde daarin een vuurtje stoken om op te koken. Op dat moment realiseerde ik me dat Tisa extra aandacht nodig had.

De meeste van de nieuwe bewoners op onze opvangloca-

ties hoef je niet veel uit te leggen. Syriërs, bijvoorbeeld, zijn vaak al gewend aan een leven dat lijkt op het leven hier. Die laat je hun vertrek zien, je wijst hen de badkamer, de slaapkamer. Je toont hen de keuken, en zegt: ‘Het fornuis werkt op gas, passen jullie op?’ En dan gaat dat prima. Tisa had meer uitleg nodig. Van een gasfornuis had ze nog nooit gehoord. Haar kinderen deden de eerste dagen hun behoefte in de gang. Ik heb ze met handen en voeten staan uitleggen hoe een wc werkt, terwijl Tisa en haar kinderen gegeneerd stonden te giechelen. ‘Daar praat je toch niet over?’, zag ik ze denken. Maar ja, ze moesten toch echt die wc gaan gebruiken. De andere bewoners klaagden over de stank.

Uitgenodigde vluchtelingen, zoals Tisa, krijgen voordat ze naar Nederland komen een cursus van twee weken die hen voorbereidt op hun leven in Nederland. Een collega van ons reisde speciaal daarvoor af naar Tanzania. Maar je kon merken

Uitgenodigde vluchtelingen

Elk jaar worden ongeveer 500 vluchtelingen op uitnodiging naar Nederland gehaald. Tijdens bezoeken aan vluchtelingenkampen wordt, in nauwe samenwerking met de UNHCR, een selectie gemaakt van vluchtelingen die voor hervestiging in aanmerking komen. Alle geselecteerde vluchtelingen krijgen voor vertrek naar Nederland van het COA een cursus Culturele Oriëntatie die hen voorbereidt op hun migratie naar Nederland.

dat er bij Tisa niet veel was blijven hangen. Misschien is het te veel gevraagd van een vrouw die nooit naar school is geweest, om in twee weken iets op te steken over een maatschappij waarbij ze zich niets kan voorstellen.

Tisa was altijd opgewekt. Ze lachte veel en zong liedjes voor haar kinderen. Of ze liep te neuriën. Ze leek me een liefhebberde moeder. Haar oudste twee kinderen konden vrijwel direct instromen bij een lagere school in de buurt. De andere twee waren nog jong en bleven de eerste paar weken bij haar op het asielzoekerscentrum. Maar al snel ontstonden er problemen. De school belde dat de kinderen niet werden afgehaald en dat ze geen eten meekregen. Ook werden ze een keer naar huis gestuurd omdat ze al dagen niet waren gewassen. Al na een paar weken schakelde de school Bureau Jeugdzorg in. Er kwam een inspecteur langs. Samen met een tolk was ik aanwezig bij dit gesprek.

‘Kinderen afhalen van school, hoezo?’, zei Tisa. Dat was natuurlijk niet het antwoord dat de inspecteur wilde horen. Hij legde haar uit dat dat hier zo hoorde, en dat het veiliger was. Niet in de laatste plaats vanwege een gevaarlijke spoorwegovergang die de kinderen onderweg moesten oversteken. Ondertussen bleef Tisa glazig staren. Ik realiseerde me: dit gaat niet goed. Ik heb alles op alles gezet om de inspecteur te overtuigen dat het een kwestie was van wennen. Dat ik haar persoonlijk zou helpen, en dat ze Tisa wat meer tijd moesten geven.

Daarna heb ik veel tijd aan haar besteed om uit te leggen hoe alles hier werkt. Tisa kon niet koken, ze sprak geen Engels, ze kon niet lezen, niet onthouden hoe het gasfornuis werkte. Toch was het mij volstrekt duidelijk dat ze slim genoeg was. Steeds opnieuw legde ik haar uit dat ze haar kinderen moest wassen en dat ze hen moest aankleden. Dat ze elke dag schoon ondergoed en sokken aan moesten, dat ze haar kinderen brood moest meegeven naar school. Maar het leek soms wel of ze geen idee had van wat haar was overkomen. ‘Je bent niet meer in het kamp’, zei ik vaak tegen haar. Daar was ze gewend dat er geen eten was, hooguit wat pap die werd uitgedeeld. En dat de

kinderen overdag rondwaalden, en 's avonds op eigen houtje terugkwamen.

Op een middag meldde ze zich bij mij, omdat ze zich niet goed voelde. Ze leek veel pijn te hebben, dus we haastten ons naar de Medische Opvang. Daar stelde een arts vast dat Tisa op het punt stond te bevallen. Toen haar dat via de tolk werd uitgelegd, keek ze of ze water zag branden. 'Hoe weten jullie dat?', vroeg ze. Achteraf vind ik het gek dat we het niet eerder gemerkt hebben. Maar we kenden haar misschien te kort om te kunnen weten dat ze gewoonlijk slanker was. Ze leek gewoon een stevige dame, helemaal omdat ze zich inpakte in dikke lagen doeken.

Na de bevalling was er veel onzekerheid. Met het kindje ging het niet goed, en er brak een onrustige periode aan voor Tisa. Steeds moest ze op en neer naar het ziekenhuis. Bureau Jeugdzorg, die het gezin scherp in de gaten hield, plaatste haar twee schoolgaande kinderen vrijwel direct in pleeggezinnen. Je kon merken aan Tisa dat dit haar veel pijn deed. In dit nieuwe vreemde land was haar pasgeboren kindje ziek, en werden twee van haar kinderen afgenomen. Ze zag er somber uit. Ik kon niets anders doen dan uitleggen dat ze haar best moest doen om zo goed mogelijk voor haar andere twee kinderen te zorgen.

Dat het wennen is om van een goede naar een slechte situatie te gaan, kan iedereen zich voorstellen. Maar het is even goed wennen om van een slechte naar een goede situatie te gaan. Ik heb weleens horen zeggen: 'Ach, die asielzoekers komen uit een arm land waar je met de hand je kleren moet wassen en nu krijgen ze een wasmachine, fijn!' Maar zo simpel ligt het niet. Het kost tijd om je aan te passen. Dat heb ik zelf ook ervaren, toen ik als kind uit Eritrea naar Nederland kwam en mijn ouders hier asiel aanvroegen. Ook wij kwamen uit een andere cultuur, die wij normaal vonden. En we moesten wennen aan de nieuwe situatie. Ik schaamde me weleens om kind van een asielzoekersfamilie te zijn, en loog op school dat ik een ambassadeurskind was. Ik was anders, mijn broer hield mij in

de gaten. Ik kreeg weleens een draai om mijn oren als ik vijf minuten te laat thuis kwam. Een vriendinnetje op school zei dat ik dan de kindertelefoon kon bellen. Dat heb ik thuis bij het eten tegen mijn broer gezegd. Zijn verbijsterde blik zal ik nooit vergeten.

Als ik die kinderen hier in de opvang zie, denk ik soms: ik weet hoe het is. Aanpassen is een continu proces. Je hebt twee levens. Je leven op school, waar je probeert in te passen. En je leven thuis, waar net zo goed van je verwacht wordt dat je je aanpast. Daarin probeer ik soms een voorbeeldfunctie op me te nemen. In hun ogen heb ik het gemaakt: ik, ex-asielzoeker, werk voor de Nederlandse overheid.

Ik herinner me dat Tisa me riep op een ochtend. De baby, die inmiddels ook in het asielzoekerscentrum mocht verblijven, had ze stevig ingezwachteld in een schone doek. Haar andere kinderen had ze netjes aangekleed en ze stonden klaar om naar school te gaan met een rugzak op hun rug. Ze wilde me laten zien dat ze het zelf kon. En belangrijker: ze lachte weer, ze voelde zich trots, en dat deed me veel. Ik stak een duim naar haar op, en zij naar mij. Daarna ging het langzaam de goede kant op.

Toen Tisa werd overgeplaatst naar zelfstandige woonruimte, gaf ze een klein afscheidsfeestje. Ik kreeg een grote bos bloemen, en ze zei dat niemand haar zoveel had geholpen als ik. Ook mijn collega's gaven me complimenten. Voor mijn geduld, en voor het feit dat ik steeds een rotsvast vertrouwen in Tisa had gehouden.

“Het zou kunnen, maar ik twijfel”

المنطقة
01
حيطة
عبدالمجيد
2
Hamid Bazar
PT. 0922

صالح التتاليمة

“Het zou
knappen,
maar ik
twijfel”

Hanneke,

*IND, medewerker behandelen
en beslissen, Asiel*

Ik werk op het Aanmeldcentrum Ter Apel. Daar ben ik beslismedewerker asiel. Vanochtend heb ik een afspraak met Adnan, een staatloze Palestijnse asielzoeker uit Syrië. Het is de eerste dag van zijn asielprocedure. De afspraak staat gepland in een andere kamer dan ik gewend ben, omdat hij in een rolstoel zit. Ik haal Adnan op uit de wachtkamer.

Voor ik aan het gehoor begin, neem ik een aantal formaliteiten door. Zo kunnen we een beetje aan elkaar wennen, en krijgt Adnan de kans om een inschatting van mij te maken. Tegelijk observeer ik hem. Adnan is kortademig en mager, hij ziet er ronduit ongezond uit. Ik vraag hem of hij zich goed genoeg voelt voor dit gehoor. Hij heeft een hartaandoening, legt hij uit, maar vandaag voelt hij zich relatief goed. Het medisch advies van de verpleegkundige van het asielzoekerscentrum bevestigt dat hij vandaag gehoord kan worden. Ik leg Adnan uit dat hij het gehoor op elk moment kan onderbreken als hij een pauze nodig heeft.

Ik begin met een paar standaardvragen; geboorteplaats, woonwijk, naam. In zijn intakeformulier lees ik dat Adnan geen papieren heeft. Het is haast onmogelijk om in een politiestaat

als Syrië geleefd te hebben zonder ooit papieren te hebben gehad. We horen regelmatig dat mensensmokkelaars aan asielzoekers adviseren om hun papieren weg te gooien onderweg. Ik vraag hem of dat het geval is. 'Nee, ik heb alles verloren in een bombardement', zegt Adnan. Dat zou kunnen, maar om wat meer zekerheid te krijgen, zal ik hem straks wat extra vragen stellen over zijn woonomgeving.

Ik vraag bij het informatiecentrum kaart- en beeldmateriaal op over de woonwijk in Yarmouk, waar Adnan vandaan stelt te komen. In de tussentijd nemen we zijn reisroute door. Ook registreer ik de namen van zijn familie. Adnan is getrouwd, en komt uit een grote familie. Ik noteer de gegevens van zijn vrouw, zijn ouders, broers en zussen. Al snel krijg ik informatie toegestuurd voor de controlevragen over zijn woonwijk. Ik bekijk de informatie; er zitten verschillende kaarten bij. Verder een paar foto's van gebouwen, en nieuwsberichten over recente gebeurtenissen in zijn wijk. Ik vraag Adnan of hij in zijn woonplaats Yarmouk een moskee bezocht. Hij knikt. 'Ik bezocht elke dag de Al-Djama moskee, tot op de dag van mijn vertrek.' Die moskee staat aangegeven op mijn kaart, dus ik vraag Adnan de route van zijn huis naar de moskee te omschrijven. Hij ratelt een rijtje straten af. Als ik een vel papier naar hem toeschuif, tekent hij een kaartje.

Ik merk dat Adnan kortademig wordt en stel voor pauze te houden. Ondertussen vergelijk ik zijn tekening met het kaartmateriaal. Het komt gedeeltelijk overeen. Ik vind tussen het beeldmateriaal een foto van de Al-Djama moskee en na de pauze vraag ik Adnan die te omschrijven. 'Gewoon', zegt hij, 'een wit gebouw met minaretten.' Hij kan zich geen andere details herinneren, zegt hij. Maar ik zie op de foto dat in de gevel een sierlijk mozaïek zit, omringd met gekleurde ramen. 'Zitten er versieringen op de gevel van de moskee?', vraag ik. 'Heeft de moskee ramen?' Adnan kan het zich niet herinneren.

'Hoe ziet het plein bij de moskee eruit?', vraag ik. Volgens mijn gegevens is daar twee keer per week een markt. 'Gewoon,'

zegt hij, 'huizen, niets bijzonders.' 'Kun je er boodschappen doen?', vraag ik.

'Dat deed mijn vrouw', zegt Adnan lachend. 'Maar kun je er iets te eten kopen?', verduidelijk ik mijn vraag. 'Soms staat er een stalletje met fruit', zegt hij. Ik vraag me af of dat kwalificeert als markt. Klikkend door de nieuwsberichten, zie ik dat de moskee een paar weken voor zijn vertrek volledig is verwoest door een aanslag. Ik vraag of er nog iets gebeurd is bij zijn moskee de laatste tijd. Hij schudt zijn hoofd, geen bijzonderheden.

Na afloop van het gehoor zit ik vol twijfel. De informatie die Adnan verstrekke over zijn wijk is beperkt, op sommige punten onjuist. Hij heeft geen papieren. Zou Adnan uit een ander land afkomstig kunnen zijn? Etnische Palestijnen wonen tenslotte overal in het Midden-Oosten. Ik neem contact op met het onderzoeksbureau dat taalanalyses uitvoert, een vorm van spraakonderzoek naar de herkomst van asielzoekers. Als Adnan zijn hele leven in Syrië heeft gewoond, zou je dat moeten kunnen horen aan zijn accent, begrijp ik van hen. Mocht ik na het volgende gehoor nog twijfelen, dan start ik een taalanalyse op, besluit ik.

Het nader gehoor vindt plaats op dag 3 van de procedure. Adnan is duidelijk zenuwachtiger voor dit gesprek dan voor het vorige. Hij is nog altijd kortademig, en ik vraag hem of hij langs de huisartsenpost is geweest. Ze hebben hem doorverwezen naar het ziekenhuis in Groningen, vertelt hij. In het nader gehoor bespreken we zijn vluchtmotieven. Adnan vertelt dat hij problemen heeft gehad met IS, de Islamitische Staat. Hij kreeg in het afgelopen jaar zes keer per week bezoek van ronselaars, die hem dreigden te vermoorden als hij zich niet zou aansluiten.

'Begrijp ik goed dat ze u ongeveer 300 keer hebben bezocht?', reken ik hem voor. 'Hebben ze elke keer gedreigd u te vermoorden?' Adnan vermijdt mijn vraag. 'Uiteindelijk hebben ze mijn vader vermoord', zegt hij. 'Daarna besloot ik het land te verlaten.' 'Tijdens het eerste gehoor heeft u niet verteld dat uw vader is overleden', zeg ik, terughladerend door de lijst familie-

De asielprocedure

De Algemene Asielprocedure (AA) duurt 8 werkdagen.

Dag 1: het eerste gehoor wordt gehouden, waarin de identiteit, nationaliteit en reisroute van de asielzoeker wordt bevestigd.

Dag 2: de asielzoeker bespreekt het rapport van het eerste gehoor met zijn advocaat, en stelt indien nodig correcties en aanvullingen op. Hij bereidt zich voor op het nader gehoor.

Dag 3: tijdens het nader gehoor krijgt de asielzoeker de gelegenheid om zijn asielmotieven uiteen te zetten. De IND kan daar nadere vragen over stellen.

Dag 4: de asielzoeker neemt het rapport van het nader gehoor door met zijn advocaat, en stelt correcties en aanvullingen op.

Dag 5: de IND beslist of de zaak kan worden afgehandeld in de AA. Als meer tijd nodig is dan acht dagen, wordt de asielzoeker overgeplaatst naar de Verlengde Asielprocedure (VA), die maximaal een half jaar duurt. Als de IND beslist om de aanvraag in te willigen, ontvangt de asielzoeker zijn beslissing op zijn vroegst op dag 5. Als de asielaanvraag niet wordt ingewilligd, brengt de IND een voornemen tot afwijzing van de aanvraag uit.

Dag 6: de asielzoeker en zijn advocaat stellen een reactie op het voornemen op.

Dag 7: de IND neemt een definitieve beslissing op de aanvraag.

Dag 8: de asielzoeker bespreekt de uitkomst van zijn asielprocedure met zijn advocaat. Indien nodig kan de asielzoeker beroep instellen tegen het besluit van de IND.

leden. 'Wanneer is hij precies overleden?' Hij reageert gejaagd. Dat was hij toen vergeten. De datum herinnert hij zich ook nu niet.

Ik observeer hem aandachtig. Adnan schuift op zijn stoel, hij ontwijkt mijn blik. Signalen van stress. We hebben in onze opleiding veel geleerd over psychologisch trauma. Bij het beoordelen van een asielaanvraag is het van belang dat iemand consistent en coherent kan verklaren. Maar dat kun je niet altijd verwachten van iemand die getraumatiseerd is. Zou dat soms bij Adnan spelen?

Na afloop van het gehoor bel ik Adnans advocaat. Ik laat hem weten dat ik een taalanalyse opstart. Omdat dit onderzoek een aantal weken in beslag neemt, plaats ik Adnan in de verlengde asielprocedure, die maximaal 6 maanden duurt. Adnan verschijnt een paar dagen later voor het taalanalysegesprek. Hij is inmiddels naar het ziekenhuis in Groningen geweest, waar hij te horen heeft gekregen dat hij een nieuwe hartklep nodig heeft. Hij ziet er erg moe uit.

Ik leg hem uit dat dit taalonderzoek nodig is voor zijn asielaanvraag, omdat ik twijfel aan zijn opgegeven herkomst. 'Ik maak een opname van uw spraak, en daarna zullen deskundigen vaststellen of die herleidbaar is tot Syrië', leg ik uit. 'Als u daar werkelijk vandaan komt, kunt u dat nu aantonen.' Adnan vraagt waarom ik twijfel aan zijn verhaal. Hij is daar niet blij mee, zegt hij. Ik begin het gesprek. Dit gesprek dient om zoveel mogelijk spraak van Adnan op de band te krijgen, dus zoek ik naar onderwerpen waarover hij vrijuit spreekt. Maar naarmate het gesprek vordert, zegt Adnan steeds minder.

Een paar weken later ontvang ik het rapport van de taalanalyse. De spraak van Adnan is niet herleidbaar tot Syrië; hij is hoogstwaarschijnlijk een etnische Palestijn uit Jordanië, lees ik. Ik laat de conclusie op me inwerken. Dit betekent dat Adnans asielaanvraag zal worden afgewezen. Ik stel hem op de hoogte van mijn voornemen hem af te wijzen, en geef hem de gelegenheid hierop te reageren.

De advocaat belt kort daarna om uitstel te vragen. Adnan is

een paar dagen eerder geopereerd, vertelt hij. De operatie is goed geslaagd, en Adnan herstelt nu in het ziekenhuis. De advocaat zegt dat hij in de tussentijd een tegenonderzoek opstart, een zogenaamde contra-expertise. Adnan is het namelijk niet eens met de uitslag van de taalanalyse.

Het rapport van het tegenonderzoek ligt een paar weken later in mijn postvakje. De conclusie komt vrijwel woordelijk overeen met die van het eerder uitgevoerde onderzoek. 'De spreker is zeer waarschijnlijk een Palestijn. Zijn spraak bevat geen kenmerken die herleidbaar zijn tot Syrië', staat er. Bij het rapport zit een betoog van de advocaat, die meent dat de IND een onderzoek op moet starten bij Bureau Medische Advisering. Adnan heeft intensieve medische zorg nodig, en de IND zal moeten uitzoeken of die beschikbaar is in Syrië.

Ik stuur mijn beschikking naar de advocaat van Adnan. Hierin wijs ik het asielverzoek definitief af, net als het verzoek tot medisch advies. In een informeel telefoongesprek leg ik de advocaat uit dat Adnan zal moeten verklaren waar hij vandaan komt. Alleen dan kunnen we een onderzoek doen naar de beschikbaarheid van medische zorg. De advocaat belooft dit met zijn cliënt te bespreken.

Een paar weken later volgt de zitting. Ik ben zelf niet aanwezig, maar ik hoor van juridische zaken dat Adnan bij zijn verklaring blijft dat hij uit Syrië komt. De rechter volgt de redenering van de IND dat herkomst uit Syrië ongeloofwaardig is, dus het beroep wordt ongegrond verklaard.

Ik heb Adnan nooit meer gezien. Ergens is dat onbevredigend: de vraag knaagt of hij toch recht zou kunnen hebben gehad op een verblijfsstatus als hij zijn echte verhaal had verteld. We weten dat er Palestijnen in uitzichtloze situaties verkeren in Jordanië, bijvoorbeeld in vluchtelingenkampen. Of misschien was er inderdaad uit het medisch onderzoek naar voren gekomen dat de juiste zorg niet beschikbaar is in zijn land. Maar zolang hij geen openheid van zaken geeft, is er niets wat we voor hem kunnen doen.

A woman wearing a black niqab is the central figure, holding a piece of black fabric up to her face. She has a somber expression. To her left, a child in a brown hijab and colorful sneakers is partially visible. To her right, another person's hand is seen gesturing. The background is a plain, light-colored wall.

“Ze raakte
snel over
haar toeren”

“Ze raakte
snel over
haar toeren”

Annejet,

*DT&V, regievoerder op de
vrijheidsbeperkende locatie*

Een paar jaar geleden kreeg ik een telefoontje van een psychiatrische instelling in Deventer. Die hadden een bewoner, mevrouw Guliyeva, die geen verblijfsvergunning bleek te hebben. Ik kreeg de directrice te spreken. ‘Ze is niet te handhaven’, zei ze. ‘Ze is uitbehandeld, en we krijgen geen vergoeding meer voor haar. Mevrouw spreekt bovendien geen Nederlands, en ze heeft geen cent te makken.’

Een paar dagen later lag haar dossier op mijn bureau. ‘Niet benaderbaar’, las ik. ‘Schopt, slaat, en bijt. Heeft verschillende geweldsdelicten op haar naam.’ Ik zag een lange lijst met medicijnen die geen van allen een gewenst effect hadden gehad. En ik zag - tot mijn verbazing - een geboortedatum van begin jaren veertig. Dat zou betekenen dat ze ouder dan zeventig was. ‘Misschien een foutje’, schoot het door me heen. Een paar dagen later zat ze aan mijn bureau. In het echt zag ze er zelfs nog ouder uit: ik denk dat ik haar in de negentig zou hebben geschat.

‘Azerbeidzjan’, antwoordde ze op de vraag uit welk land ze kwam. Dat was een begin. Met een telefonische tolk probeerde ik een gesprek met haar te voeren, maar dat was nog lastig. Ze schreeuwde inderdaad, raakte snel over haar toeren. En ze

beantwoordde mijn vragen niet. De telefonische tolk zei al snel dat dit niet ging lukken. Ik maakte een nieuwe afspraak met een live tolk erbij.

In de tussentijd probeerde ik erachter te komen met wie ik te maken had. Omdat mevrouw Guliyeva niet direct door de IND naar ons doorverwezen was, kostte dat wat moeite. Na wat rondbellen kwam ik erachter dat mevrouw Guliyeva in 1993 met haar man naar Nederland was gekomen als uitgenodigde vluchteling. Haar man was al tien jaar geleden teruggekeerd, na een aantal criminele voorvallen. Ook mevrouw had een strafblad, en de IND adviseerde me contact op te nemen met de politie.

‘Mijn man is dood!’, schreeuwde mevrouw Guliyeva in het volgende gesprek. Ik excuseerde me.

‘Ik ben eigenlijk heel rijk’, zei ze even later samenzwerderig, ‘maar toen ben ik gaan zwerven. En ik woonde in een kamer boven een restaurant, en opeens was al mijn geld verdwenen.’

De vrijheidsbeperkende locatie

Vreemdelingen die Nederland moeten verlaten, kunnen worden geplaatst in een vrijheidsbeperkende locatie (VBL). De bewoners van de VBL krijgen een vrijheidsbeperkende maatregel opgelegd. Dat houdt in dat ze binnen de gemeentegrens moeten blijven, en dat ze zich op doorde-weekse dagen moeten melden. Tijdens het verblijf op de VBL blijft de vreemdeling zelf verantwoordelijk voor zijn vertrek uit Nederland. De Dienst Terugkeer en Vertrek (DT&V) ondersteunt hem hierbij, maar neemt niet de verantwoordelijkheid over.

Ik knikte vriendelijk en dacht er het mijne van. Ze had ook een paar jaar recht op AOW gehad, uit de tijd dat ze nog een verblijfsvergunning had, legde ze uit. ‘Pensyona, pensyona!’, bleef ze maar roepen. Ik hoor het haar nog zeggen.

Al gauw bleek er bij de Sociale Verzekeringsbank inderdaad een potje geld voor haar klaar te staan. Dat kon worden afgehaald, omdat ze destijds geen bankrekening van haar kenden.

Het was lastig communiceren met mevrouw Guliyeva. Zowel ikzelf als de tolk hebben flink wat verwensingen naar ons hoofd gekregen. In het begin dacht ik nog dat het aan mij lag, en plande ik een collega in voor het volgende gesprek, maar dat maakte geen verschil. Mevrouw Guliyeva was en bleef, laten we het zo zeggen, een tikje agressief. Ondertussen had ik bericht terugvan de politie Amsterdam-Amstelland. ‘Mevrouw Guliyeva herinneren we ons nog goed’, lees ik in de mail. ‘Wij hebben haar een aantal keer aangehouden wegens mishandelingen. Ze heeft hier nog wat geld liggen, dat ze bij zich had toen ze werd gearresteerd.’ Uit onderzoek was gebleken dat dit geld niet uit illegale activiteiten was verkregen, dus ze kon het komen halen. Verder had de politie nog een verlopen Azerbeidzjaans paspoort van haar liggen. Kijk, daar kon ik iets mee. Ik liet het paspoort opsturen, en het geld overmaken. Van de IOM, de Internationale Organisatie voor Migratie, volgde bericht dat een nicht van mevrouw Guliyeva was gelokaliseerd.

Toen we al dit goede nieuws aan mevrouw Guliyeva vertelden, reageerde ze voor het eerst een beetje vriendelijk. Als haar nicht haar wilde opvangen, en als ze haar geld mee mocht nemen, wilde ze best terug naar Azerbeidzjan. ‘Azerbeidzjan is een prachtig land’, legde ze geëmotioneerd uit. ‘Vroeger waren we een machtig rijk.’ Kort daarna zijn we met mevrouw Guliyeva naar de Azerbeidzjaanse ambassade gegaan in Den Haag. Normaal gesproken moet iemand dat zelf regelen, maar aangezien mevrouw een jaartje ouder was, ben ik met haar meegegaan. Er ging verder een collega mee, die eventueel zorg kon verlenen onderweg. En de chauffeur. Al met al een busje vol.

Tijdens de presentatie bij de ambassade gedroeg mevrouw

zich wonderwel. Ze bleef rustig, en beantwoordde netjes de vragen die haar werden gesteld. De ambassade gaf een laissez passer af, een tijdelijk document waarmee ze de grens van Azerbeidzjan mocht passeren. Blij met de goede afloop, stelde ze voor een hapje te gaan eten in het restaurant naast de ambassade. Op de een of andere manier had mevrouw de indruk dat ze al in Azerbeidzjan was. Toen bleek dat het restaurant niet Azerbeidzjaans was, schopte ze alsnog een scène. 'Ik wil alleen Azerbeidzjaans eten', schreeuwde ze; een wens die natuurlijk moeilijk te realiseren was. Uiteindelijk hebben we bij de Italiaan een ijsje gegeten tot mevrouw weer wat rustiger was geworden.

Terug op de vrijheidsbeperkende locatie hebben we haar nicht gebeld. Die gaf aan klaar te staan om mevrouw Guliyeva op te vangen. Er was een kamer voor haar ingericht. De familie en haar man verheugden zich op haar komst. Haar man? Die was toch dood? Dat bleek een misverstand. We boekten een ticket naar Bakoe, en nog geen week later vertrok mevrouw Guliyeva samen met een collega naar Schiphol. Ze bleef rustig op de vlucht naar Bakoe. Daar zette onze collega haar op een lange rit per taxi door de bergen naar haar woonplaats, waar ze door haar nicht, man en familie is opgevangen.

Toen restte nog een laatste dilemma: het geld. Reizen met een paar stapels bankbiljetten leek ons te zwaar, en bovendien te risicovol, voor een dame op leeftijd. Mevrouw Guliyeva had hier geen bankrekening, maar ook niet daar. We hebben uitgezocht hoe ze er een kon openen en maakten een stappenplan. Een nieuwe identiteitskaart aanvragen, daarmee naar de bank gaan, enzovoort. Het stappenplan is vertaald in het Azeri en verstuurd aan de nicht die ons plechtig beloofde de rekening te openen.

Vervolgens bleef het heel lang stil. Mevrouw Guliyeva was natuurlijk best oud, en we vreesden met grote vreeze dat ze was overleden. Ik besloot de nicht nog één keer te bellen. Zodra die in de gaten kreeg wie ze aan de telefoon had, hoorde ik op de achtergrond het welbekende 'Pensyona, pensyona.' Gelukkig,

ze leefde nog! Kort daarna ontvingen we van de nicht een bankrekeningnummer, waarop we het geld hebben overgemaakt. Het kostte wel wat uitleg. Ik geloof dat er wel drie nota's moesten worden geschreven voordat we toestemming kregen om dit toch aanzienlijke bedrag te storten op een bankrekening in Azerbeidzjan. Maar het is gelukt.

Ik zal mevrouw Guliyeva nooit vergeten. Ze was misschien moeilijk in het begin, maar toen we eenmaal aan elkaar waren gewend, is het contact eigenlijk altijd goed geweest. Ik hoop dat ze nu geniet van haar pensioen.

A high-angle photograph of a baptism in a swimming pool. A person is being held underwater by two others. The water is bright blue and splashing. The person being baptized has dark hair and is wearing a white shirt. The two people assisting are also wearing white shirts. The scene is captured from above, looking down into the water.

“Religie is
iets heel
persoonlijks”

“Religie is
iets heel
persoonlijks”

Corinne,

IND, senior medewerker

behandelen en beslissen, Asiel

Als medewerker asiel heb je te maken met een grote verscheidenheid aan zaken. In de ene zaak staat de uitkomst als een paal boven water, terwijl het in andere zaken een stuk lastiger is om tot een goede beslissing te komen. Zaken die nogal eens lastig te beoordelen zijn, zijn die van bekeerlingen: meestal moslims die zich tot het christendom bekeerd hebben.

In sommige landen is het ronduit levensgevaarlijk om ervoor uit te komen dat je christen bent geworden. Dat geldt bijvoorbeeld voor Iran. In dit streng-islamitische land hebben bekeerlingen geen leven. Ze worden gezien als afvalligen, en lopen een reëel risico om te worden gearresteerd. En zelfs de doodstraf te krijgen. Maar in een asielaanvraag rijst de vraag: is iemand daadwerkelijk overtuigd christen, of ziet hij enkel een mogelijkheid voor een verblijfsvergunning?

Die gedachte schiet door mijn hoofd als ik me buig over het dossier van de Iraanse Amir Darab. Vandaag moet ik een beslissing nemen op zijn asielaanvraag. Deze 26-jarige man heeft al twee asielprocedures doorlopen - zonder succes. Nu heeft hij een derde asielaanvraag ingediend. Nieuw is dat hij stelt te zijn

bekeerd tot het christendom. Opmerkelijk, omdat hij tijdens zijn eerste gehoor bij de IND heeft aangegeven dat hij een vrome moslim was. Vanwaar dan nu deze bekering? Die vraag staat centraal in het gehoor dat mijn collega Jochem heeft afgenomen.

Ik haal een kop koffie en open het verslag. Het verslag van het gehoor telt maar liefst 26 pagina's. Mijn collega Jochem

Het toetsen van een asielaanvraag

Iemand heeft recht op asiel als:

- Hij aannemelijk heeft gemaakt dat hij in zijn eigen land te vrezen heeft voor vervolging om zijn ras, godsdienst, nationaliteit, politieke overtuiging of omdat hij behoort tot een bepaalde sociale groep.
- Hij aannemelijk heeft gemaakt dat hij het risico loopt in eigen land te worden onderworpen aan ernstige schade, namelijk: doodstraf; folteringen; onmenselijke of vernederende behandelingen of bestraffingen.
- Er sprake is van ernstige en individuele bedreiging als gevolg van willekeurig geweld in een gewapend conflict.
- Als hij is meegereisd met een gezinslid met een asielstatus.

Om zijn asielmotieven aannemelijk, dat wil zeggen, geloofwaardig te maken, moet een asielzoeker consistent en coherent verklaren. Ook mag er geen twijfel bestaan aan zijn opgegeven identiteit of aan zijn vluchtverhaal. De IND kan de asielzoeker tegemoet komen in zijn bewijslast door een onderzoek in te stellen, zoals een documentonderzoek, een taalanalyse, of een leeftijdsonderzoek.

heeft flink doorgevraagd, zie ik. 'Meneer wil eerst bidden in verband met dit gesprek', lees ik. 'Ik richt mij tot Jezus Christus. Het dossier ligt in uw handen', bidt Amir. Daarna begint het gehoor. Hoe kan het dat hij in Iran dagelijks naar de moskee ging terwijl hij nooit overtuigd was van de islam?, vraagt Jochem. Amir legt de Iraanse situatie uit: 'Iran is een streng islamitisch land. Als ik niet zou bidden, zou mijn hele familie in de problemen komen. Maar ik heb me nooit echt moslim gevoeld. In Nederland kan ik zijn wie ik ben: ik ben wedergeboren, en ik heb een nieuw leven. Ik beschouw mijn oude leven als iets dat begraven is. Ik wil er niet meer over praten.' 'Begrijpt u dat ik hierover vragen stel? Dat dit van belang is voor het beoordelen van uw asielaanvraag?' vervolgt Jochem. Dat snapt Amir, maar hij wil nog wel iets toevoegen. 'Het is niet gemakkelijk om voor een nieuw geloof te kiezen, als je eerst vijftientig jaar met een andere religie leefde', zegt hij. 'Toch heb ik mij verdiept in de bijbel, en bewust gekozen voor deze godsdienst.'

Naarmate het gehoor vordert, gaat het gesprek de diepte in. Amirs geloofsovertuigingen zijn persoonlijk. Hij vertelt met verve over zijn kennismaking met het christelijk geloof, het innerlijk conflict dat hij voelde, en de gebeurtenissen die hem uiteindelijk over de streep trokken om toch te kiezen voor dit geloof. Aan het einde van het gehoor vraagt Jochem hoe hij het interview ervaren heeft. 'Heel goed', zegt Amir, 'Ik hoop dat mijn antwoorden uw hart zullen raken.'

In dit soort gehoren gaan we uitgebreid in op het christelijk geloof en de bekering. De vragen die we stellen, hebben betrekking op drie gebieden: het proces van de bekering, de inhoud van het christelijk geloof, en hoe iemand van plan is om te gaan met zijn geloof als hij terug zou moeten keren naar het land van herkomst. Dat laatste is niet onbelangrijk. Veel bekeerlingen geven aan dat ze willen evangeliseren, zelfs als dat in hun thuisland grote risico's met zich meebrengt. Ook bij Amir is dat het geval. Na zijn belijdenis heeft hij contact opgenomen met zijn oom in Nederland, om te vertellen over zijn bekering. De oom werd furieus. Hij verbrak direct het contact, en belde ook zijn

familie in Iran om hen te verbieden ooit nog contact met Amir op te nemen.

Op de vraag waarom hij zijn oom heeft ingelicht over de bekering, antwoordt Amir: 'In Iran leefde ik met een donker hart. Ik zat in duisternis. Maar door mijn geloof in Jezus Christus heb ik een nieuw leven dat vol betekenis is. Mijn diepste wens is dat iedereen, ook mijn familie, op dezelfde manier verlicht mag worden.'

Ik klik het gehoor weg en haal nog een kop koffie. Het lastige in deze zaken is dat religie iets heel persoonlijks is. Ieder mens is anders, en iedere bekeerling kan een andere invulling aan zijn geloof geven. Toch geldt dat iemand zelf overtuigend over zijn bekering moet kunnen vertellen.

Het gebeurt vaak dat er in dossiers van bekeerlingen brieven van dominees of andere geestelijken zitten. Die schrijven dan dat de bekering oprecht is. Of dat iemand elke week naar de kerk gaat, vrijwilligerswerk in de kerk doet, naar catechisatie gaat. Die brieven zijn met de beste intenties geschreven, maar ze gaan niet altijd uit van waarheidsvinding. We betrekken dit soort brieven in de besluitvorming, maar nooit als doorslaggevende factor.

Ik besluit even langs Jochem te lopen om te vragen wat hij van de zaak vindt. We zijn het gauw eens: Amir heeft overtuigend over zijn bekering verteld, en hij heeft aangetoond een ruime kennis te hebben van de bijbel en het christelijk geloof. Het verhaal van Amir is daardoor voldoende aannemelijk, en hij krijgt een asiolvergunning. Op Goede Vrijdag verstuur ik de beslissing met het goede nieuws naar zijn advocaat. Ik ben ervan overtuigd dat de datering Amir niet zal ontgaan.

“Wat wil je
met je
toekomst?”

“Waar wil je
met je
toekomst?”

Wessel,

*DT&V, regievoerder op de
vrijheidsbeperkende locatie*

Ali, een jongeman van 27 jaar, is de eerste van de groep die iets zegt. Hij wil een bedrijf in zonnepanelen starten in zijn land van herkomst, Irak. Ik knik belangstellend, en vraag hem wat hij daarvoor nodig heeft. Een ruimte? Een startkapitaal? Wat heeft hij zelf al geregeld om dit plan te realiseren? Ali antwoordt dat hij een vierjarige ICT-opleiding aan de universiteit van Delft wil volgen. Ik leg hem uit dat dat niet gaat. Ali heeft geen verblijfsstatus in Nederland, en kan hier dus ook geen jarenlange opleiding volgen. Ik leg hem uit dat we kunnen kijken of er een geschikte opleiding bestaat in Irak. Of dat hij wellicht een korte stage in Nederland kan lopen.

Ali maakt deel uit van een groepsgesprek dat ik heb georganiseerd. Hij is één van de 23 Irakezen die bij ons zijn geplaatst nadat het tentenkamp in Ter Apel is ontruimd. Er zijn in totaal vier tentenkampen geweest. Het eerste kamp ontstond in december 2011. Verreweg de meeste bewoners waren uitgeprocedeerde asielzoekers. De bewoners van het tentenkamp in Ter Apel kregen van de staatssecretaris het aanbod om een herhaalde asielaanvraag in te dienen, een zogenaamde HASA. Dat bete-

kende dat hun asioldossier opnieuw door de IND beoordeeld werd. Het merendeel van de groep ontving een paar weken later een afwijzing, omdat er geen sprake was van nieuwe omstandigheden. Een gedeelte van de groep stroomde daarna door naar onze locatie.

Vreemdelingen die bij ons op de vrijheidsbeperkende locatie komen, moeten het land verlaten. Ze moeten zich elke werkdag melden, en binnen de gemeente blijven. Verder dan dat gaat de vrijheidsbeperking niet. Er staan geen hekken om onze locatie, iedereen mag het terrein op en af. Zelf ben ik hier regievoerder, en dat kun je heel letterlijk nemen. Onze taak bij de DT&V is om mensen te overtuigen om terug te keren. Bij terugkeer moet worden samengewerkt met allerlei organisaties, waarbij ik de regie voer.

Het was een lastige groep, deze 23 alleenstaande Iraakse mannen en vrouwen uit het tentenkamp. Je weet al van tevoren

Herhaalde Asielaanvragen (HASA)

Het komt regelmatig voor dat afgewezen asielzoekers een herhaalde asielaanvraag indienen. Bij de herhaalde aanvraag is van belang dat er sprake is van een novum, een nieuw feit, of een nieuwe omstandigheid, die op zichzelf reden is voor de nieuwe aanvraag, of die een nieuw licht werpt op de eerdere aanvraag. Van een novum is bijvoorbeeld sprake bij nieuw bekend geworden informatie, zoals gebeurtenissen of veranderingen in het thuisland, die zich na de beslissing op de vorige asielaanvraag hebben voorgedaan. Ook een beleidswijziging kan een novum zijn, of een gerechtelijke uitspraak die van belang is voor de eerdere asielzaak.

dat ze bereid zijn actie te voeren. In het begin liep de communicatie stroef. De groep had in het tentenkamp veel aandacht gekregen van de media, en een aanbod om een herhaalde asielaanvraag in te dienen. Je kon merken dat ze daardoor hoop hadden gekregen dat ze alsnog een vergunning zouden krijgen. Toen het merendeel opnieuw een negatieve beschikking van de IND ontving, wakte dat boosheid op, en teleurstelling.

We besloten te kiezen voor groepsbijeenkomsten. Dat was riskant misschien, als ik er op terugkijk. Maar de groep bestond voor een groot deel uit jongelui met toekomstperspectief. De meesten hadden bijvoorbeeld een opleiding gedaan. Zulke mensen plaatsten we dan bij elkaar, om hen te vragen: 'Wat wil je met je toekomst?'

In eerste instantie kreeg ik nogal technische vragen, zoals: 'Wil je mijn vingerafdrukken uit Eurodac halen?' Eurodac is het systeem waarin we de vingerafdrukken opslaan van asielzoekers. In de dossiers van de tentenkampers las ik dat verschillende van hen weleens hadden geprobeerd in een ander land asiel aan te vragen. Wat er dan gebeurt, is dat Eurodac de vingerafdrukken herkent, en een procedure wordt gestart om hem terug naar Nederland te sturen. Op dat moment legde ik uit dat ik de regels niet kan veranderen, en dat ik dus ook geen vingerafdrukken uit systemen kan halen. Ik benadrukte dat ik hoopte dat we er samen uit konden komen. 'Is er een oplossing te bedenken?', vroeg ik. 'Is er misschien iemand die een bedrijfje wil starten, of een baan wil vinden in Irak? Dan kan ik kijken of ik je daarbij kan helpen.'

Een jonge vrouw meldde dat ze een nagelsalon wilde beginnen. Een andere man, Tariq, zei dat hij barbier was geweest in Irak. En dat hij dat weer wilde doen als hij zou terugkeren. Het werd opeens een plezierig gesprek, we hebben zitten lachen. Ik zei: 'Vertel Tariq, wat heb je daarvoor nodig? Een paar wasbakken, een paar kapsters?' Waarop hij hard lachend zei: 'Kapsters? Nee, dat gaat toch niet in Irak, daar knippen alleen mannen.' Daar moest ik weer om lachen. 'Je bent nu toch hier geweest', zei ik. 'Nu kun je misschien iets meenemen van onze cultuur. Bij

Tariq wordt u geknipt door dames!' De hele groep vond dat kennelijk een grappig idee, want er werd smakelijk om gelachen.

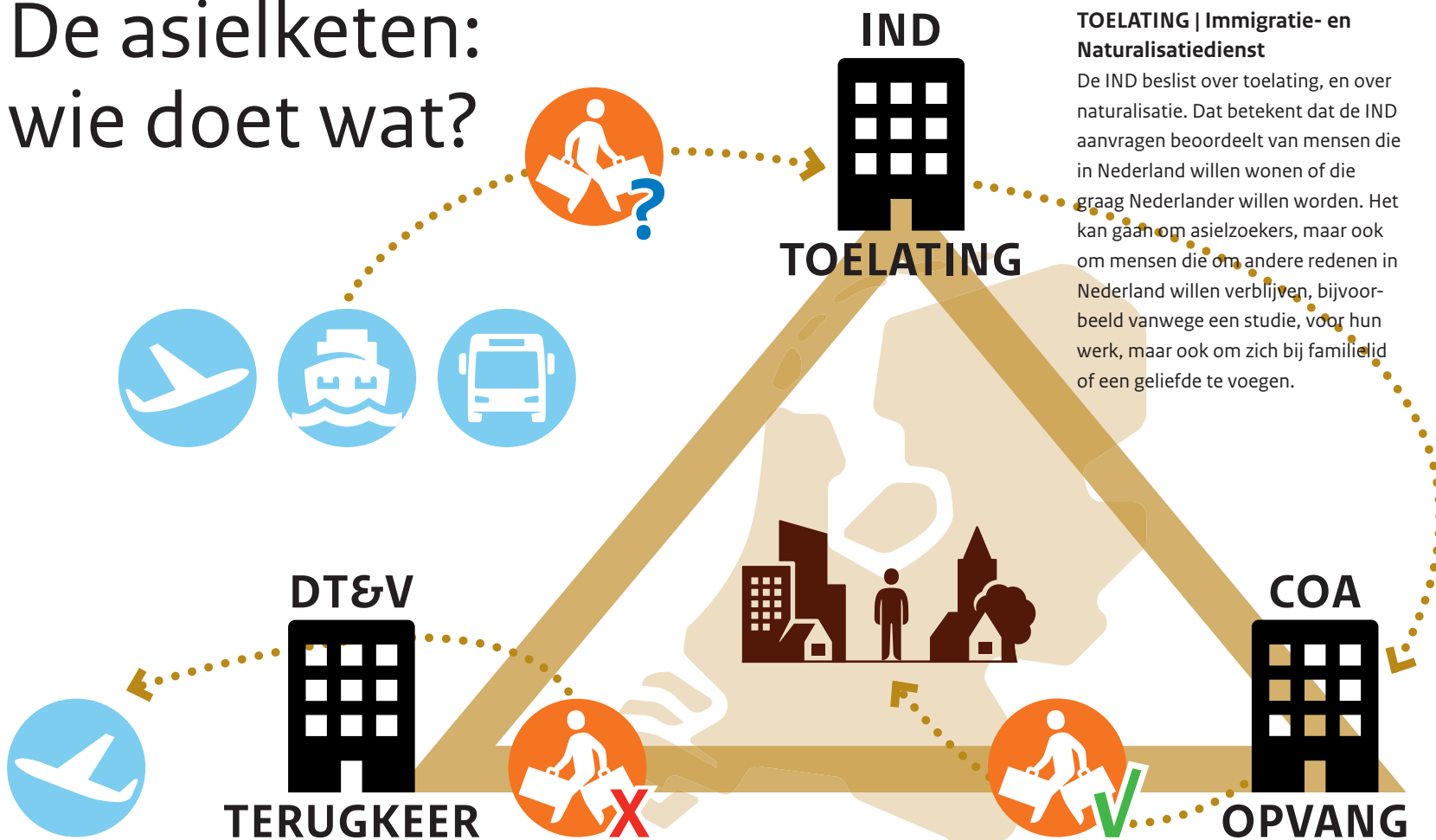
Dit is wat je wilt dat er gebeurt in zo'n groepsbijeenkomst. Dat er een dynamiek ontstaat waarin iedereen zich langzaam aan beseft dat zijn toekomst niet hier ligt. Tegelijkertijd moet er een sfeer ontstaan waarin het leuk is om na te denken over wat iedereen van zijn leven wil maken.

Uiteindelijk is niemand van deze groep daadwerkelijk teruggekeerd. Het bleef een lastige groep. Ze bleken goed op de hoogte van de regeltjes. Ze wisten dat ze maximaal twaalf weken in de VBL mochten blijven. Daarna zeiden ze: 'De twaalf weken zijn vandaag voorbij, laat je ons nu weer vrij?' Tja, ergens denk ik dan: 'Als jij de regeltjes zo goed kent, waarom ben je dan nog niet vertrokken?'

Na verloop van tijd hebben we de voorzieningen voor deze groep moeten beëindigen. Om bij ons in de opvang te komen, moet je als Irakees verklaren dat je zult meewerken aan je vertrek. Veel Irakezen hebben gezegd: 'Als jij het regelt, ga ik wel terug hoor.' Maar voor terugkeer is een actieve houding nodig. Dat begint met het tekenen van een intentieverklaring. Voor vreemdelingen die deze verklaring niet ondertekenden, waren er op dat moment geen voorzieningen meer.

De meeste van de 23 Irakezen verdwenen uit beeld. Sommige van de tentenkampers zien we nog wel eens op het nieuws, bijvoorbeeld in de Vluchtkerk of de Vluchtflat. Een enkeling van hen heeft alsnog een vergunning gekregen, of is vertrokken. Soms vraag ik me nog weleens af of Ali zijn bedrijf in zonnepanelen inmiddels heeft gerealiseerd.

De asielketen: wie doet wat?

TOELATING | Immigratie- en Naturalisatiedienst

De IND beslist over toelating, en over naturalisatie. Dat betekent dat de IND aanvragen beoordeelt van mensen die in Nederland willen wonen of die graag Nederlander willen worden. Het kan gaan om asielzoekers, maar ook om mensen die om andere redenen in Nederland willen verblijven, bijvoorbeeld vanwege een studie, voor hun werk, maar ook om zich bij familie of van een geliefde te voegen.

VERTREK | Dienst Terugkeer en Vertrek

De DT&V regisseert het vertrek van vreemdelingen die geen recht hebben op verblijf in Nederland. Dat kunnen asielzoekers zijn, maar ook andere vreemdelingen die geen verblijfsrecht hebben. Daarbij streeft DT&V ernaar dat zoveel mogelijk vreemdelingen zelfstandig vertrekken. De DT&V zet in op zorgvuldigheid, waardigheid en tijdigheid bij het vertrek van vreemdelingen uit Nederland.

OPVANG | Centraal Orgaan opvang asielzoekers

Het COA zorgt voor opvang en begeleiding van asielzoekers tijdens de asielprocedure. Het COA garandeert veilige huisvesting voor asielzoekers, voorziet hen van middelen van bestaan, en biedt verschillende programma's om hen te begeleiden tijdens hun verblijf in het asielzoekerscentrum. Ook begeleidt het COA toegelaten asielzoekers bij hun doorstroom naar de maatschappij.

“Daders
en slacht-
offers”

“Dagelijks
-tracht en slacht-
“offers”

Daniel,
*IND, senior medewerker
behandelen en beslissen,
unit 1F*

In mijn werkvoorraad zit een nieuwe zaak. Het gaat om Farhad, een Afghaanse man, getrouwd en vader van twee zoons. Ik lees het dossier door, vooral de twee asieltgehoren. Daarin staat te lezen dat Farhad luitenant is geweest bij de KhAD, later WAD. Voor mij is meteen duidelijk waar deze zaak over gaat: de KhAD/WAD was de Afghaanse veiligheidsdienst onder het communistische regime van eind jaren zeventig tot begin jaren negentig. De afgelopen vijftien jaar heeft onze afdeling meer dan vierhonderd vergelijkbare dossiers behandeld.

Bij de veiligheidsdienst KhAD/WAD zijn op grote schaal mensenrechten geschonden, door veel medewerkers, en met zekerheid door medewerkers in de hogere rangen. Maar dat is kennis van nu. Als medewerker bij de unit 1F, die zich bezighoudt met internationale misdrijven, is het soms vreemd om te zien wat we in de jaren negentig hebben geaccepteerd. Daderschap en slachtofferschap liggen in oorlogen soms dicht bij elkaar. Maar het was in die tijd haast niet mogelijk om 1F tegen te werpen, omdat we simpelweg te weinig informatie tot onze beschikking hadden om de zaken rond te krijgen voor de rechtbank. Tegenwoordig is dat anders. We beschikken over uitge-

breide informatie over de risicosignalen per land. Ook medewerkers worden steeds alerter op de 1F-uitsluitingsgrond, en elk jaar stijgt het aantal dossiers dat door onze afdeling wordt behandeld weer licht.

Deze alertheid op oorlogsmisdaden is langzaam ontstaan. In 1997, toen in Vrij Nederland een artikel verscheen met de kop: *Het barst hier van de Afghaanse oorlogsmisdadigers*. Onderzoeksjournalist Jos Slats schreef in dit artikel onder meer: ‘...agenten van de geheime dienst (de gevreesde KhAD), vonden in Nederland moeiteloos onderdak als politiek vluchteling.’ Het dossier dat ik voor me heb, is van één van hen: Farhad.

Farhad kreeg in de jaren negentig asiel op basis van zijn verklaring dat hij behoorde tot het oude regime. Immers, nadat in 1992 de Moedjahedien de macht grepen in Afghanistan, was het daar voor leden van het oude communistische regime niet meer veilig. In zijn asieltelgohoren vertelde Farhad redelijk open-

Artikel 1F

“De bepalingen van het Vluchtelingenverdrag zijn niet van toepassing op personen ten aanzien van wie er ernstige redenen zijn om te veronderstellen dat:

- hij een misdrijf tegen de vrede, een oorlogsmisdrijf of een misdrijf tegen de menselijkheid heeft begaan;
- hij een ernstig, niet politiek misdrijf heeft begaan buiten het land van toevlucht, voordat hij tot dit land als vluchteling is toegelaten;
- hij zich schuldig heeft gemaakt aan handelingen die in strijd zijn met de doelstellingen en beginselen van de Verenigde Naties.”

hartig over zijn verleden bij de KhAD/WAD. Op de vraag of hij ook deel heeft genomen aan de martelingen, antwoordde hij bevestigend. En voegde toe dat er ‘binnen de KhAD/WAD geen andere manier was om carrière te maken.’

Na het artikel in Vrij Nederland werd een onderzoek ingesteld naar de veiligheidsdiensten in Afghanistan. Daaruit volgde een heldere conclusie: bij de KhAD/WAD zijn op grote schaal mensenrechten geschonden, met zekerheid door medewerkers met de rang van onderofficier en hoger. De staatssecretaris van Justitie gaf opdracht om asieltelgohningen in te trekken van alle Afghaanse asieltelgohners die hadden verklaard dat zij werkten voor de KhAD/WAD vanaf de rang van onderofficier. Hen zou artikel 1F worden tegengeworpen, indien uit onderzoek zou blijken dat dit van toepassing was in hun individuele dossier.

Farhad verschijnt keurig op tijd voor het gehoor dat ik heb gepland. Hij is een innemende man, intelligent, goed gekleed, en hij spreekt uitstekend Nederlands. Hij heeft een advocaat bij zich. Bij binnenkomst geeft hij een royale handdruk, en hij maakt een grapje waar we allemaal om lachen. Ik gebaar hem te gaan zitten, en leg de gang van zaken uit. Al een paar weken eerder heeft hij mijn voornemen tot intrekking van zijn asieltelgohning ontvangen. Farhad zegt dat dit nieuws snoeihard is aangekomen in zijn gezin. ‘Mijn kinderen zullen zonder hun vader opgroeien’, zegt hij.

Ik knik. Een paar jaar terug was het beleid anders. Toen kwam het regelmatig voor dat de hele familie moest terugkeren bij een 1F-verdenking. Tegenwoordig werkt dat anders. De vrouw en kinderen van Farhad mogen in Nederland blijven, maar zij zullen inderdaad binnenkort hun vader en echtgenoot moeten missen.

‘Ik heb elf jaar bij de KhAD/WAD gewerkt,’ zegt Farhad, ‘maar ik heb nooit iets gemerkt van martelingen. Ook heb ik er niet aan deelgenomen. Ik bracht alleen de post rond.’ Ik laat hem passages uit zijn asieltelgohndossier zien waarin hij verklaart mensen te hebben gemarteld, maar hij zegt zich dit niet te herinne-

ren. Zijn advocaat schuift een brief naar voren. Het is een verklaring van een Afghaanse organisatie, waarin Farhad wordt gevrijwaard van medeplichtigheid aan oorlogsmisdaden. Deze brief hebben we vaker gezien. De verklaringen zijn niet onderbouwd met onderzoek. Ik weet uit ervaring dat de rechter deze verklaring niet zwaarder zal wegen dan het onderzoek van Buitenlandse Zaken.

Alle zaken waarin wij 1F tegenwerpen, worden overgedragen aan het Openbaar Ministerie. Het OM beoordeelt dan of voldoende bewijs aanwezig is om over te gaan tot vervolging. Dat is in deze zaak niet het geval, verwacht ik, al zeg ik dat niet hardop. Slechts bij een klein aantal kopstukken in de afgelopen jaren is het OM tot vervolging overgegaan.

Een paar weken na het gesprek met Farhad ontstaat er in de media aandacht voor de zaak. Farhad is een geliefd medewerker

Verschillende bewijslast

Normaal gesproken moet de asielzoeker aannemelijk maken dat hij recht heeft op bescherming. Maar in een 1F-zaak verschuift die bewijslast naar de IND. In een 1F-zaak moet de IND aantonen dat er ernstige redenen zijn om te veronderstellen dat de asielzoeker betrokken is geweest bij mensenrechtenschendingen. De 1F-beslissing wordt vervolgens voorgelegd aan de vreemdelingenrechter, die onder meer controleert of de beslissing voldoende is gemotiveerd. Alle zaken waarin de IND artikel 1F tegenwerpt, worden ook voorgelegd aan het OM. Maar niet in alle zaken besluit het OM over te gaan tot vervolging. Dit heeft er mee te maken dat het OM moet *bewijzen* dat de vreemdeling verantwoordelijk is voor het plegen van een misdrijf als bedoeld in artikel 1F. De IND kan volstaan met de tegenwerping dat er *ernstige redenen* zijn om dat te veronderstellen.

van de plaatselijke bibliotheek, en zijn vertrek wekt verontwaardiging in de buurt. Er wordt een kleine demonstratie voor hem gehouden in zijn woonplaats. Zijn zoons spreken op het Jeugdjournaal hun verdriet uit. Ook Farhad zelf laat van zich horen. In een ingezonden brief in een krant betoogt hij met zijn advocaat dat hij zeer ontevreden is over zijn behandeling. Nadat hij vijftien jaar lang werd gezien als vluchteling wordt hij nu, op basis van precies dezelfde gegevens, zonder nadere motivering gezien als misdadiger. En dat terwijl hij een verklaring uit Afghanistan heeft overgelegd waaruit blijkt dat hij onschuldig is. En hij bovendien niet wordt vervolgd door het OM.

In asielzaken weet je nooit precies wat er is gebeurd. De 1F-ers ontkennen vrijwel zonder uitzondering. Toch heb ik ook 1F-ers aan mijn bureau gehad die door het OM zijn veroordeeld. Bijvoorbeeld een man die jarenlang dodenlijsten had opgesteld bij de KhAD. Deze lijsten ondertekende hij met dezelfde handtekening als die hij tot op de dag van vandaag gebruikte.

Ik heb voor mijn werk veel gelezen over wat zich afspeelde bij de KhAD/WAD. Het aantal mensen dat in die tijd door toedoen van de KhAD/WAD is verdwenen, loopt naar schatting in de duizenden. Uit het ambtsbericht blijkt hoe de dienst was georganiseerd, en op welke wijze die te werk ging. Met name het lijstje van martelmethodes heeft diepe indruk op mij gemaakt. De martelingen, vaak tot de dood erop volgde, behoren tot de gruwelijkste uit de geschiedenis. Door mijn kennis over deze verschrikkingen kan ik het beleid om verblijfsvergunningen van deze oorlogsmisdadigers in te trekken, alleen maar onderschrijven.

In Afghanistan is inmiddels een amnestie uitgeroepen voor de oorlogsmisdaden die zijn gepleegd onder het communistische regime. Ergens is dat gek, maar het maakt het niet anders, want het betekent natuurlijk niet dat er geen oorlogsmisdaden zijn gepleegd. Het Vluchtelingenverdrag is hier heel expliciet over: asiel is voor de slachtoffers, niet voor de daders van oorlogsmisdaden.

“Ik wist
niet wat
ik moest
geloven”

“Ik wist
niet wat
ik moest
geloven”

Lea,

*DT&V, regievoerder intensief
begeleidende opvang*

Ik moet twee keer kijken als ik binnenloop in de bezoekenkamer van de penitentiaire inrichting. Is dit dezelfde meneer Tumturk die ik jaren geleden heb gesproken? Ja, hij is het echt. Een aantal jaar terug was ik de regievoerder over zijn vertrek naar Mongolië. Zijn asielaanvraag was kort daarvoor afgewezen, omdat hij een moord had gepleegd in Mongolië. Meneer Tumturk was destijds een man in de kracht van zijn leven. Tegen de veertig, een boom van een vent, vol overtuiging dat hem onrecht werd aangedaan. De moord die hem in Mongolië in de schoenen was geschoven, was namelijk een complot. Iemand had valse verklaringen over hem afgelegd, en bovendien met een list zijn vingerafdrukken op het moordwapen weten te krijgen. Toch was hij op basis daarvan veroordeeld tot tien jaar gevangenisstraf. Bij verstek, want hij had inmiddels het land verlaten, en vluchtte naar Nederland. Tot zijn teleurstelling werd dezelfde moord hem ook hier tegenovergeworpen bij zijn asielaanvraag.

Ik kan me nog goed herinneren dat ik vol verwondering heb zitten luisteren naar zijn verhaal. Hij sprak vurig en met overtuiging dat hij niet degene kon zijn die deze moord

gepleegd had. Hij behoorde tot een minderheid die door de autoriteiten maar al te graag gevangen werd gezet, zei hij. En ik moet toegeven, ik wist niet wat ik moest geloven. Ik was benieuwd wat er uit het beroep zou komen. Dat liep namelijk nog, en hij had van de rechter toestemming gekregen om het in Nederland af te wachten. In de tussentijd werkte hij daarom niet mee aan zijn terugkeer. Hij had zijn papieren verbrand, vertelde hij vol genoegen, en hij kwam verschillende keren niet opdagen voor afspraken die we hadden gemaakt bij de ambassade om tijdelijke papieren te krijgen waarmee hij zou kunnen terugkeren.

Nu, jaren later, duikt zijn naam weer op in mijn planning. Ik maak een afspraak met hem in de penitentiaire inrichting waar hij gevangen zit. Hij is inmiddels ook hier in Nederland veroordeeld wegens een ernstig vergriep, geen moord, maar een poging tot doodslag. Daarnaast heeft hij een hele rij delicten op zijn naam; vechtpartijen, zelfs een steekpartij. Het maakt toch dat ik anders kijk naar zijn verhalen van toen. Over een paar maanden komt hij vrij, lees ik, en daarna zal hij moeten terugkeren naar zijn land van herkomst. Een dusdanig zwaar vergriep leidt automatisch tot een zwaar inreisverbod, beter bekend als de ongewenstverklaring, waardoor hij geen recht meer heeft op opvang of voorzieningen in Nederland. Gedwongen terugkeer is niet mogelijk naar Mongolië, weet ik, want dat land neemt alleen burgers terug die vrijwillig terugkeren. Aan mij dus de taak om meneer Tumturk te overtuigen om vrijwillig terug te keren naar zijn land van herkomst.

Meneer Tumturk zit samen met zijn begeleider op me te wachten in de wachtruimte. Hij is in de afgelopen zeven jaar ongelooflijk oud geworden. Zijn ogen die destijds vol vuur waren, kijken nu somber voor zich uit. Hij heeft zijn haar verloren en zijn gezicht is bedekt onder een grijze stoppelbaard. Hans, zijn behandelend psycholoog, legt me uit dat meneer is gediagnostiseerd met een posttraumatische stressstoornis, een persoonlijkheidsstoornis, en verslavingsproblematiek. Bovendien heeft hij last van hallucinaties, waartegen hij medicijnen

moet slikken. Maar meneer gedraagt zich prima; zolang hij zijn medicatie maar neemt, veroorzaakt hij geen problemen in de penitentiaire inrichting.

‘Ik wil eigenlijk wel hier in de gevangenis blijven’, zegt meneer Tumturk, als ik hem naar zijn mening vraag. Het bevalt hem hier beter dan in het asielzoekerscentrum, zegt hij. ‘Daar kreeg ik de hele tijd ruzie, hier is het rustiger.’ Hans beaamt dat meneer Tumturk erg op zichzelf is en dat hij er duidelijk bij gebaat is om zijn eigen plek te hebben. Ik snij het beladen onderwerp aan om terug te keren naar Mongolië. ‘Hoe denkt u daarover?’ ‘Ik ga niet terug naar Mongolië’, zegt meneer Tumturk resoluut. ‘Dan draai ik meteen de bak in. Ik ga nog liever onder een brug slapen.’ ‘Dat lijkt mij een meer dan duidelijk antwoord’, zegt de behandelend psycholoog. Ik vraag hem of hij misschien familie heeft waar hij terecht kan. ‘In Mongolië, of misschien in een ander land?’ ‘Mijn zuswoont in Zoetermeer’, zegt hij. ‘Maar ik ben daar niet welkom. En ik heb een neef in Oezbekistan, maar die heb ik in geen jaren gesproken.’

De behandelend psycholoog neemt me apart na afloop. ‘Het is belangrijk dat de behandeling voortgezet wordt. Hij had ernstige stemmingswisselingen toen hij hier kwam, die mogelijk ook het gewelddadige gedrag veroorzaakten. Hij moet ergens onder behandeling komen als hij vrijkomt. Ik kan u een verklaring schrijven over de medische noodzaak daarvan.’ Ik beloof hem te doen wat ik kan, maar ik weet dat het lastig zal worden door de ongewenstverklaring.

Ik neem contact op met het COA om te kijken of zij meneer Tumturk kunnen opvangen. Ik word vrij snel daarna teruggebeld door de manager van de locatie waar meneer eerder heeft verbleven. Hij is resoluut: ‘Meneer Tumturk is hier niet welkom. Op geen enkele COA-locatie overigens. Hij heeft na verschillende vechtpartijen en een steekpartij een algeheel COA-verbod gekregen. Bovendien heeft hij meerdere dreigingen geuit aan bewoners van onze locatie. Het bericht dat hij binnenkort op vrije voeten zal komen, is voor ons reden om de beveiliging op te schroeven.’

Het COA adviseert mij aan te sturen op gedwongen uitzetting. Maar dat is lastig, want gedwongen uitzetting is niet mogelijk naar Mongolië. En meneer Tumturk heeft me bijzonder duidelijk gemaakt dat vrijwillige terugkeer er niet in zit. Ik neem contact op met de Oezbeekse ambassade of zij de neef van meneer Tumturk kunnen traceren. Ook die reageren redelijk snel met een afwijzing. De familie van meneer Tumturk heeft aangegeven niet garant te willen staan, en ook dat zij geen behoefte hebben aan contact. De neef bevestigt dat meneer de Mongoolse identiteit heeft, maar stelt dat de identiteitsgegevens die hij heeft opgegeven niet helemaal kloppen. Wat zijn werkelijke naam is, wil de neef overigens niet prijsgeven.

Een algemeen gevoel van machteloosheid maakt zich van mij meester. Mijn lijstje met opties neemt snel af. Het laatste dat ik nog kan proberen, is om zijn ongewenstverklaring te laten opheffen, zodat hij als hij vrijkomt niet in de illegaliteit hoeft te verdwijnen. Dat kan ik zelf doen, door een voorstel te schrijven aan de IND, maar ik weet dat de kans dat die aanvraag wordt ingewilligd nihil is vanwege de ernst van het delict dat hij heeft gepleegd.

Ik maak een nieuwe afspraak met meneer Tumturk om hem te overtuigen zelf om vrijstelling van de ongewenstverklaring te verzoeken, zodat hij in behandeling kan blijven. Dan moet ik wel even kijken wat zijn houding is ten opzichte van de behandeling. Ook kan ik hem dan meteen nog eens polsen over vrijwillige terugkeer. Meneer Tumturk wacht me op in de wachtkamer. Zijn houding is meer ontspannen dan met zijn begeleider erbij. 'Over een paar dagen ben ik een vrij man', zegt hij. Hij kijkt ernaar uit. Een paar maten van hem hebben een kamer in Amsterdam, vertelt hij me, waar hij een tijdje kan blijven. 'En uw behandeling?', vraag ik. 'Wordt die voortgezet?' 'Begin jij nu ook al?', zegt hij. 'Wat denk je zelf?' 'Het is belangrijk dat uw behandeling voortgezet wordt', zeg ik. Hij moet lachen om mijn bezorgdheid. 'Ik heb die medicijnen heus niet nodig. Ik heb me altijd gered', zegt hij. 'Dus nu ook wel. Ik heb gehoord dat ik een nieuwe asielaanvraag in kan dienen. Als ik gewoon

een andere naam gebruik en een ander verhaal vertel, dan krijg ik asiel en is alles opgelost.' Ik leg hem uit dat hij dan toch herkend zal worden aan de hand van zijn vingerafdrukken. 'Dan ga ik naar Duitsland', zegt hij. 'Daar geldt hetzelfde', zeg ik, 'Want ook zij kijken naar uw vingerafdrukken.' Ik merk dat ik zijn aandacht heb verloren, meneer maakt aanstalten om te vertrekken. Ik krijg een stevige handdruk van hem, en ik geef hem mijn kaartje. 'Mocht u besluiten terug te willen keren naar Mongolië, dan kunnen we u daar altijd bij helpen', zeg ik.

Ik heb meneer Tumturk daarna niet meer gezien. Ik heb wel gehoord dat hij inderdaad in Ter Apel is verschenen met het bericht dat hij een herhaalde asielaanvraag wilde indienen. Maar vervolgens verscheen hij niet op zijn afspraak. Daarna heeft niemand meer iets van hem vernomen.

A person wearing a green and blue puffer jacket and dark pants is captured in the middle of kicking a black and white soccer ball. The scene is set in a park or wooded area during autumn, with the ground covered in a thick layer of fallen brown and orange leaves. Several tree trunks are visible in the background. The lighting is natural, suggesting daytime. The overall mood is active and outdoorsy.

“Tijdens een activiteit heb je de beste gesprekken”

“Tijdens een
activiteit heb
je de beste
gesprekken”

Merel,

COA, amv-medewerker

Op de dag dat Obi aankwam in Oude Pekela, een warme dag in augustus, had ik toevallig een paardrijactiviteit georganiseerd. Obi was toen zestien en had de drie maanden ervoor in Oisterwijk gewoond. Hij liep de hele dag achter me aan met verhalen over Oisterwijk. Hij vertelde me hoe goed het daar was, en liet me foto's en filmpjes zien op zijn telefoon. Hij heeft ook even op een paard gezeten, wat hij te gek vond.

Ik vraag nooit naar iemands vluchtverleden, maar luister altijd als een jongere zijn verhaal kwijt wil. Jongens en meiden zoals Obi, bekend als alleenstaande minderjarige vreemdelingen, zijn kwetsbaar. Ze zitten in een moeilijke leeftijdsfase, zijn onthecht van land en familie. Vaak is een familielid vermoord, of hebben ze onderweg naar Nederland nare dingen meegeemaakt. Mensensmokkelaars blijven druk op ze uitoefenen over een openstaande schuld. Hun ouders hebben hoge verwachtingen dat ze het hier gaan maken. Daar moeten ze allemaal mee leven.

Obi gaf in de eerste weken aan dat hij slecht sliep, en herbelevingen had. Hij miste zijn vrienden uit Oisterwijk, en het

dagelijkse leven daar. Hij ging wel gewoon naar school, en dronk veel energiedrankjes. Net als de andere jongeren kreeg Obi een mentor toegewezen, die hem tijdens zijn verblijf op de campus intensief begeleidde. Met zijn mentor voerde Obi gesprekken over hoe het met hem ging, wat zijn leerpunten waren, en aan welke competenties hij de komende tijd wilde werken. Met als einddoel: op zijn achttiende op eigen benen staan op een opvanglocatie, op kamers, of terug in Oeganda.

Voor Obi was het allereerst belangrijk om zijn dag- en nachtritme te herstellen. We zijn intensief met hem gaan sporten, fitnessen en voetballen, waardoor hij 's avonds flink moe was, en hij langzamerhand zijn ritme terugvond. Daarnaast moest hij zich thuis gaan voelen op de campus. Om dat te bereiken, lieten we hem meedoen aan groepsactiviteiten: creatieve activiteiten, spelletjes in de huiskamer, moestuintjes aanleggen, gezamenlijk koken. We vragen de jongeren altijd wat ze

Alleenstaande minderjarige vreemdelingen (amv's)

Een alleenstaande minderjarige vreemdeling (amv) is bij aankomst in Nederland minderjarig, en is zonder ouders of voogd naar Nederland gekomen. De asielprocedure van een amv is op sommige punten anders dan die van een volwassen asielzoeker. Amv's krijgen bijvoorbeeld een voogd toegewezen tot ze 18 zijn, en worden soms in een pleeggezin geplaatst. Asielaanvragen van amv's worden behandeld door gespecialiseerde medewerkers van de IND. Het interviewen van de jongste kinderen (6 tot 12 jaar) gebeurt in speciale kindvriendelijke hoorkamers, waarin speelgoed aanwezig is. Amv's hebben -net als alle kinderen- leerplicht in Nederland.

zelf graag doen. Obi vond schilderen en tekenen leuk, dus organiseerden we dat wat vaker.

Ik ben graag actief met de jongeren bezig. Het mooiste in Obi's tijd vond ik paardrijden met de hele groep. Het was een activiteit waarbij ik veel meekreeg van alle culturen, en zelfs met de negatiefste jongere op de campus contact legde. Elke activiteit doe ik met een pedagogische blik. Valt iemand buiten de groep? Doet iedereen actief mee? Kan iedereen met teleurstelling omgaan? Tijdens een activiteit heb je de beste gesprekken. Daarna haal ik bovendien meer uit de formele gesprekken met een tolk aan tafel. De band is hechter, en ik kan dingen benoemen die ik heb gezien.

Wij begeleiden de jongeren 24 uur per dag, maar de intensiteit verschilt per jongere en per groep. Sommige jongeren redden zich prima. Ze zijn zelfstandig en je ziet ze één keer in de maand voor een formeel gesprek. Bij anderen, bijvoorbeeld iemand die psychotisch is, of iemand die ongewoon gedrag vertoont, zit je er met meerdere collega's continu bovenop. We houden onze jongeren scherp in de gaten. Zijn er bijvoorbeeld signalen van mensensmokkel of mensenhandel? Elk verdacht signaal, hoe klein ook, melden we bij het Expertisecentrum Mensenhandel en Mensensmokkel, zodat er maatregelen kunnen worden getroffen als dat nodig is.

Toen Obi hier woonde, hadden we 25 jongens uit verschillende landen, de meesten waren uitgeprocedeerd en erg negatief. De groep was verre van hecht. Dat vraagt meer begeleiding dan de huidige groep van 60 Syriërs op de campus: allemaal een status, weinig terugkeergesprekken, weinig botsingen tussen culturen, weinig alcoholgebruik. Die jongens hebben nog nooit een hulpverlener gezien.

Obi is altijd een vriendelijke jongen geweest, beleefd en met een lach op zijn gezicht. Ik had altijd veel bewondering voor hem, alleen al omdat hij iedere dag naar school ging. Hij hoorde in de eerste drie maanden in Nederland al van de IND dat hij terug moest naar Oeganda. Veel jongens geven er dan de brui aan op school, maken niet meer schoon, draaien moedwil-

lig hun dag-nachtritme om, of gaan drinken. Ze denken: ‘Wat heb ik te verliezen?’ Obi niet. Die bleef vriendelijk, en hield zich altijd aan de huisregels.

Wat ik wel eens lastig aan Obi vond, was zijn pokerface. Hij sprak nooit over zijn problemen. Ook niet toen een jongen uit zijn groep een noodlottig ongeval kreeg. Obi zat al een hele tijd met hem in de opvang. Hij ging een paar dagen naar vrienden in Drachten, maar bleef emotioneel, had steeds dezelfde gezichtsuitdrukking. Ik dacht toen: ‘Word toch boos, ga huilen, doe iets.’ Op ons aanraden is hij naar een psycholoog gegaan. Ik kon niet meer doen dan er gewoon voor hem zijn.

Obi had meer contact nodig dan de andere jongens. Hij kwam vaak bij me zitten. Het is een jongen aan wie ik het liefst een knuffel zou geven, omdat ik zag dat hij dat nodig had. Het is wel eens moeilijk dat dat niet kan. Maar gelukkig kan ik mijn jongeren ook op andere manieren aandacht geven. En duidelijk maken dat ze allemaal belangrijk zijn. Ik wek ze 's ochtends voor school, weet welke cijfers ze halen. Ik weet wanneer ze naar de dokter zijn geweest, en ik help ze met schoonmaken. Zoals een vader of moeder dat zou doen.

Vorig jaar in mei hadden we een hoge instroom van Eritreeërs en verhuisde Obi, bijna 18 jaar oud, naar het reguliere asielzoekerscentrum in Utrecht. De meeste van zijn vrienden gingen naar de amv-campus in Drachten. Maar Obi besloot om de Internationale Schakelklas in Utrecht te doen. In het asielzoekerscentrum in Utrecht was hij opeens relatief alleen, en je kon merken dat hij daar moeite mee had. Hij was daar een van de weinigen in zijn leeftijdscategorie, vertelde hij me aan de telefoon. Hij miste het samen koken, de spelletjes, even bij zijn vrienden zitten.

Sommige jongens uit Obi's groep kregen een verblijfsstatus, anderen niet. Er belt nog wel eens een jongere om te vertellen hoe het met hem gaat. Obi kreeg dit jaar tegen de verwachting in alsnog een verblijfsvergunning - op psychische gronden. Jongens die een vergunning krijgen zoeken meestal zelfstandige woonruimte, maar Obi wilde liever bij een gezin

met vier kinderen in Utrecht wonen. Volgens mij is dat een perfecte plek voor hem. Op de bank met een vader, moeder, zijn broertjes en zijn brede glimlach.

“Hoe
bescherm je
een meisje
tegen haar
broer?”

“Hoe
bescherm je
een meisje
tegen haar
proef?”

Paula,

IND, medewerker

gendergerelateerde zaken, Asiel

Sinds 2004 werk ik als contactpersoon gendergerelateerde zaken. Zodra eerwraak, uithuwelijking, huiselijk geweld of mensenhandel een rol spelen in een IND-dossier, komt de zaak op mijn bureau. Daardoor heb ik regelmatig te maken met zaken die op zijn zachtst gezegd bijzonder zijn, vaker akelig of ronduit gruwelijk. Dat was ook het geval in de zaak van de 17-jarige Nadiya Arash uit Iran. Nadiya woont al jaren in Nederland samen met haar moeder en nog vier andere kinderen uit het gezin. Allemaal hebben ze een verblijfsvergunning en hun naturalisatieaanvraag is in behandeling.

Tot zover alles normaal, zou je denken, maar het gezin kampt met een fiks probleem: de oudste broer. De oudste broer van Nadiya, Abdel, woont niet bij de rest van het gezin. Dat is niet zonder reden: hij heeft nogal wat op zijn kerfstok. Al lezende lopen de rillingen over mijn rug. Hij is veroordeeld voor moord, doodslag, vernieling en bedreiging. Om die reden heeft hij nooit verblijfsrecht gekregen. Maar vanwege de situatie in Iran is het ook niet mogelijk om hem terug te laten keren. Ook binnen zijn eigen familie is Abdel gevreesd: hij heeft zijn neef, die

ook in Nederland woont, met de dood bedreigd omdat die wilde trouwen met een Nederlandse vrouw. Voor Abdel is dat onacceptabel en hij is bereid ver te gaan om zo iets te voorkomen.

Het bevalt Abdel niet dat Nadiya het naar haar zin heeft in Nederland. En dat ze daarbij steeds verder af komt te staan van zijn ideeën. Na de dood van hun vader heeft Abdel de vaderrol overgenomen. En kort na zijn aankomst in Nederland heeft hij zijn oudste zus tegen haar zin uitgehuwelijkt. Nu had hij hetzelfde in gedachten voor Nadiya. Maar Nadiya heeft haar leven in Nederland goed op de rit en heeft zo haar eigen wensen voor de toekomst. Een toekomst waarin haar in Nederland wonende Iraanse vriendje een belangrijke rol speelt.

Als Abdel erachter komt dat zijn zusje verkering heeft, is hij in alle staten. Hij mishandelt Nadiya, en dwingt haar de relatie te verbreken onder bedreiging van een bijl. Voor Nadiya is duidelijk dat ze in Nederland nooit veilig zal zijn zolang haar broer in de buurt is. Zodra ze de kans krijgt, reist ze samen met haar vriend naar Spanje, waar hij al een asielaanvraag heeft lopen. Een kansloze onderneming, weet ik, want ze hebben beiden een verblijfsvergunning hier, en zullen met zekerheid worden teruggestuurd naar Nederland.

Ik word gebeld door de officier van justitie. De officier is blij dat hij mij aan de lijn heeft, want ze weet zich geen raad met deze zaak. Ze heeft mijn telefoonnummer gekregen van het Landelijk Expertisecentrum Eergerelateerd Geweld van de politie, die de situatie van Nadiya inschat als 'zeer bedreigend.' De officier vertelt mij dat Spanje, zoals ik al verwachtte, niet van plan is de asielaanvraag in behandeling te nemen. Spanje wil het jonge stel zo snel mogelijk aan Nederland overdragen. En daar zit het probleem voor de officier: Nadiya's veiligheid kan in Nederland op dit moment niet gewaarborgd worden. De enige veilige optie is om Nadiya in een blijf-van-mijn-lijfhuus te plaatsen, maar dat is natuurlijk alleen een tijdelijke oplossing. Je gaat tenslotte een jong meisje niet permanent opsluiten om haar tegen haar gewelddadige broer te beschermen. Duidelijk is dat Abdel niet van plan is om zijn zus met rust te laten. Toen

hij ontdekte dat zij in Spanje verbleef, is hij haar direct achterna gereisd. Gelukkig kon Nadiya op tijd aan hem ontkomen.

Ik realiseer me dat ik hier niet alleen uit kan komen. We zullen met alle partijen om de tafel moeten gaan zitten om een oplossing te vinden. Dat wordt lastig, maar tegelijkertijd is dat precies wat mij drijft in mijn werk. Mijn ambitie is om het zo goed mogelijk te regelen voor de meest benadeelde partij. Het is frustrerend en bovendien moeilijk uit te leggen dat de oorzaak van het probleem - de broer van Nadiya - niet door ons kan worden aangepakt. Helaas bevindt die problematiek zich op strafrechtelijk terrein. Abdel heeft zijn straf uitgezeten en geen nieuwe strafbare feiten gepleegd die ernstig genoeg zijn om hem langdurig vast te zetten.

Kort daarna buigen we ons over de kwestie met de politie, het Openbaar Ministerie, de IND-directies Naturalisatie en Asiel, de Spaanse autoriteiten, en de betrokken hulpverleningsinstanties. De Directie Naturalisatie oppert dat Nadiya in aanmerking kan komen voor naturalisatie. Iedereen is het er al snel over eens dat dit een oplossing is. Het is immers in Nadiya's belang dat zij zich vrij kan bewegen. En dat zij zelf in staat is om bij haar broer uit de buurt te blijven.

Ik neem nog diezelfde middag contact op met de moeder van Nadiya. De snelste oplossing is als zij een naturalisatieverzoek indient, met het verzoek om Nadiya daarin mee te nemen. Die aanvraag komt een paar dagen later binnen, en wordt met prioriteit behandeld. Er zitten wat haken en ogen aan, omdat een van de vereisten is dat Nadiya in Nederland moet verblijven om te kunnen naturaliseren. Gelukkig heeft zij haar hoofdverblijf nog niet naar Spanje verplaatst, zodat ze nog in aanmerking komt voor naturalisatie.

Op een prille lentedag valt er een brief op de deurmat van Nadiya en haar vriend, die inmiddels haar echtgenoot is. Nadiya wordt Nederlander en krijgt een Nederlands paspoort. Een nieuwe toekomst ligt voor haar open. Het laatste dat ik van Nadiya hoorde, is dat ze inmiddels twee zoontjes heeft. En Abdel? Daar heeft ze al jaren niets meer van gehoord.

“De
vertrouwens-
band is
essentieel”

“De
-2n9wU0r19v
zi bnd
“le9itn929

Peter,

*DT&V, regievoerder intensief
begeleidende opvang*

Als regievoerder ontmoet je allerlei mensen. Natuurlijk is elk mens en elk verhaal bijzonder, maar sommige mensen blijven je meer bij dan anderen. Mevrouw Qoreshi is één van hen. Ik herinner het me nog goed: ik werd gebeld vanaf Schiphol. De Iraakse mevrouw Qoreshi zat al in een busje dat haar naar het detentiecentrum op Schiphol zou brengen.

Mevrouw Qoreshi zou die dag een vlucht nemen naar Finland, omdat dat land verantwoordelijk was voor de behandeling van haar asielaanvraag. We noemen dat een Dublinclaim. Mevrouw was het daar echter niet mee eens, en was tegen deze beslissing in beroep gegaan. Omdat ze dat beroep niet in Nederland mocht afwachten, had ze ook een voorlopige voorziening aangevraagd. Onderweg in het busje naar het detentiecentrum kwam er dus een telefoontje: de voorlopige voorziening Van mevrouw Qoreshi was - tegen ieders verwachting in - toegewezen. Mevrouw mocht dus voorlopig in Nederland blijven, en kon weer terug naar de opvang.

Mevrouw Qoreshi was niet zomaar een dame. Ze was slecht ter been, ze had een hartkwaal, en nog tal van andere lichame-

lijke klachten. Daarnaast had ze ook psychische problemen; ze kon nogal in paniek raken, en wel in die mate dat ze niet te handhaven was op een gewoon asielzoekerscentrum. Daar had ze wel een tijdje gezeten, maar de medewerkers daar beschouwde ze vooral als haar personeel: 'Jullie moeten dit voor mij doen, want anders...', dreigde ze vaak. Uiteindelijk werd besloten dat ze er niet kon blijven en mevrouw Qoreshi kreeg een plekje bij ons in de intensief begeleidende opvang.

Het contact met bewoners van de intensief begeleidende opvang vraagt om een andere benadering dan die in reguliere zaken. Je weet van tevoren vaak niet wat je kunt verwachten. Welke richting een gesprek op gaat, kan van dag tot dag verschillen. Mijn contact met mevrouw Qoreshi zou daar een schoolvoorbeeld van worden.

Tijdens het eerste gesprek vertelde ze op samenzweerderige toon hoe ze Pakistan met behulp van een KLM-piloot had

weten te ontvluchten. Om het ijs te breken, sprak ik een tijdje met haar over haar verleden. Daarna bracht ik het gesprek op haar vertrek naar Finland. Haar dochter woonde in Finland, en was kortgeleden naar Nederland gekomen, om over de overdracht naar Finland te praten. Dat was een goed gesprek geweest: de dochter had duidelijk overwicht op haar, en hoewel zij in Finland niet volledig voor haar moeder wilde zorgen, wilde ze haar wel ondersteunen. Dit stelde mevrouw Qoreshi gerust, en zij stemde in met vertrek naar Finland.

Toen ik in een volgend gesprek de voortgang met haar wilde bespreken, dacht mevrouw Qoreshi er ineens toch anders over: 'Ik ga niet naar Finland', verklaarde ze, en daar bleef ze bij. Ondertussen was ze ook in de intensief begeleidende opvang niet meer te handhaven, vanwege haar paniekaanvallen. Alle partijen zaten met de handen in het haar. Mevrouw Qoreshi had inmiddels ook nog haar zinnen gezet op een scootmobiel: die gaf namelijk status. Maar een scootmobiel was in haar situatie niet medisch noodzakelijk, dus daar kwam ze niet voor in aanmerking. Dat gaf weer nieuwe problemen met mevrouw Qoreshi.

Zo ging het niet meer. Om uit de impasse te komen, belegden we een breed overleg. Het COA, de DT&V en de betrokken zorginstellingen kwamen bij elkaar om de situatie rondom mevrouw Qoreshi te bespreken, en een oplossing te zoeken. We besloten om een intensief traject te starten en haar dochter hierin te betrekken. Ook regelden we een vaste tolk met wie ze een goede klik had. We werken maar sporadisch met live tolken; verreweg de meeste gesprekken voeren we met behulp van een telefonische tolk. Maar we merkten dat de gesprekken met mevrouw Qoreshi veel beter liepen als er een live tolk aanwezig was. Tijdens de bezoeken belden we met haar familie in Finland.

Het beroep dat mevrouw tegen de Dublinclaim had aangespannen, was inmiddels door de rechter afgewezen. Haar vertrek naar Finland kon nu dus doorgang vinden. Doordat ik mevrouw regelmatig bezocht, bouwden we een goede band op, en konden we prettig samenwerken. De vertrouwensband was

Dublinclaims

In Europa geldt de afspraak dat het eerste land waar een vreemdeling zich meldt verantwoordelijk is voor diens asielaanvraag. Deze afspraken zijn vastgelegd in de Dublinverordening. Soms blijkt bij binnenkomst in Nederland, dat een ander land reeds vingerafdrukken heeft geregistreerd van een asielzoeker, of dat een ander land een visum heeft afgegeven aan deze persoon. Als het vermoeden rijst dat een ander land verantwoordelijk is voor de asielaanvraag, wordt een Dublinprocedure gestart. De IND onderzoekt of het andere land inderdaad verantwoordelijk is voor de asielaanvraag. Als dit zo is, wordt een verzoek geplaatst aan het verantwoordelijke land om de asielzoeker terug te nemen. Dit wordt ook wel een Dublinclaim genoemd.

essentieel. Zo wilde ze graag een bepaald tapijt meenemen naar Finland. Nou, dan regelde ik dat toch voor haar? Maar er kwam een kink in de kabel: de luchtvaartmaatschappij weigerde het tapijt mee te nemen, omdat het te lang was. Gelukkig bleek al snel dat een medewerker een nulletje te veel had getypt. Het tapijt kon dus mee, wat een opluchting.

Op een regenachtige ochtend vloog mevrouw Qoreshi onder begeleiding van een verpleegkundige en twee medewerkers van de Koninklijke Marechaussee naar Finland. Na de overdracht aan de Finse autoriteiten kreeg ik een mailtje van haar dochter. Alles was goed met haar moeder, en ze bedankte mij voor alle goede zorgen. Een mooier compliment had ze mij niet kunnen geven.

“Valse hoop,
maar toch
hoop”

„Valse hoop“
maar toch
„hoop“

Xander,
IND, medewerker
behandelen en beslissen,
Asiel

Een paar weken terug hadden we een zogenaamd ‘terugkeeroverleg’. Het ging over Yassim Zaid, een man die op dat moment voor de vierde keer bij ons op de planning stond voor terugkeer naar Egypte. De eerste drie pogingen waren mislukt, en daarom kwamen we met de betrokken organisaties bij elkaar om de kans van slagen deze keer zo groot mogelijk te maken.

Hier op de brigade vreemdelingenzaken op Schiphol werkt de Koninklijke Marechaussee aan de terugkeer van uitgeprocedeerde asielzoekers en illegalen. Sommigen vertrekken vrijwillig, sommigen onvrijwillig. De DT&V en de Marechaussee werken al jaren nauwsamen. En aangezien steeds vaker zogenaamde last-minute-aanvragen worden gedaan voor een verblijfsvergunning, is sinds kort ook de IND op deze locatie aanwezig. Ze kunnen we in dit soort zaken beter samenwerken.

Victor, de regievoerder van de DT&V opent het overleg en geeft een korte introductie. ‘Yassim Zaid is sinds een jaar of zes in Nederland. Hoe lang precies is niet bekend, omdat hij de eerste jaren zonder verblijfsvergunning werkte in een bakkerij. Toen hij werd aangehouden bij een arbeidsinspectie, heeft hij

een asielaanvraag gedaan waarin hij stelde te zijn bekeerd tot het christendom. Die aanvraag is afgewezen, omdat zijn bekering ongeloofwaardig werd geacht. Hiertegen is hij in beroep, en later ook in hoger beroep gegaan', zegt Victor.

Toen het hoger beroep ongegrond werd verklaard, kwam vast te staan dat Yassim moest terugkeren naar Egypte. Victor heeft met Yassim afspraken gemaakt over vrijwillige terugkeer. 'Maar in de slurf naar het vliegtuig heeft hij zich bedacht', zegt Victor. Hij geeft het woord aan Willem, medewerker van de Marechaussee, die Yassim begeleidde naar het vliegtuig. 'Meneer Zaid was niet meer op andere gedachten te brengen', zegt Willem. 'Hij was rustig en bij zinnen, dat wel, maar onvermurwbaar.

Ik heb aangedrongen: weet u zeker dat u niet gaat vertrekken? U zult uiteindelijk toch terug moeten keren. Uw familie wacht op u. Het is voor iedereen beter als u vrijwillig vertrekt.' Maar

Voorlopige Voorziening (vovo)

Is een aanvraag voor een verblijfsvergunning afgewezen, dan kan de vreemdeling in bezwaar gaan of (hoger) beroep instellen. In sommige gevallen mag hij de beslissing, of de uitspraak, niet in Nederland afwachten. Hij kan dan een voorlopige voorziening (vovo) aanvragen bij de Vreemdelingenkamer van de rechtbank te Den Haag, of bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State. Hij vraagt dan toestemming om de beslissing, of de uitspraak, in Nederland te mogen afwachten.

Yassim wilde niet meer. 'Als jullie me terug willen laten gaan, dan zal je me dit vliegtuig in moeten dragen', zei hij.

Een paar weken later is een tweede poging gedaan. Deze keer niet vrijwillig. Al bij binnenkomst op de Brigade Vreemdelingenzaken op Schiphol, verzette Yassim zich hevig. Hij werd geboeid en geplaatst in de isoleercel, waar hij een klein uur voor zijn vertrek meedeelde dat hij een nieuwe asielaanvraag wilde indienen. In Nederland mag iedereen, op elk moment, een asielaanvraag doen, en die moet ook in behandeling worden genomen. Onder begeleiding van twee medewerkers van de KMar ben ik dus zijn asielmotieven gaan horen.

'Ik ben homo', stelde Yassim. 'Ik heb dat eerder niet durven zeggen, omdat ik me schaamde. Ik was in ontkenning, maar nu weet ik zeker dat ik homo ben. Als ik terugga word ik vermoord.' Gezien de ernst van deze aanvraag, en het geldende beleid voor homoseksuelen, besloten we dat de uitzetting moest worden geannuleerd. Er was tijd nodig om de asielaanvraag zorgvuldig te kunnen afhandelen. Yassim heeft dus opnieuw de gehele asielprocedure doorlopen. De aanvraag werd afgewezen, omdat zijn homoseksualiteit ongeloofwaardig werd geacht. Vervolgens werd hij voor de derde keer ingeboekt voor vertrek. Willem van de KMar werd deze keer als escort op zijn vlucht geboekt. We hoopten dat een vertrouwd gezicht hem rust zou geven. Maar toch liep het ook nu weer mis. 'Yassim werd woest toen ik hem uit zijn cel ging ophalen. In het busje naar het vliegtuig heb ik alles gedaan om hem te kalmeren', vertelt Willem in ons overleg. 'Even leek het erop dat hij rustig werd en zou meewerken. Hij liep mee het vliegtuig in. Maar eenmaal aan boord zette hij het op een schreeuwen, en begon hij om zich heen te slaan. Uiteindelijk heeft de gezagvoerder van het vliegtuig ingegrepen. We moesten het vliegtuig verlaten, want de andere passagiers ondervonden te veel overlast.'

Victor van de DT&V neemt het woord over. 'Over drie dagen is voor de vierde keer een vlucht geboekt voor Yassim', zegt hij. 'We moeten op alles voorbereid zijn.' De DT&V heeft verschillende vertrekgesprekken met Yassim gevoerd in de afgelopen

weken. Daarin is een aantal dingen naar voren gekomen. Ten eerste: Yassim heeft de afgelopen twee weken gesproken met iemand van een kerkelijke organisatie. En ten tweede: hij heeft contact gezocht met een Nederlandse vrouw met wie hij een kind heeft, maar met wie hij niet is getrouwd.

Dit is mijn pakkie-an. Ik moet een inschatting maken van mogelijke IND-procedures die Yassim op het laatste moment kan starten. 'We moeten er rekening mee houden dat Yassim een nieuwe asielaanvraag zal doen vanwege zijn bekering', zeg ik. 'Maar de mogelijkheid bestaat natuurlijk ook dat hij opnieuw een beroep zal doen op zijn homoseksualiteit.' Dan het kind. 'Er kan een zogenaamde 8EVRM-aanvraag komen', zeg ik. Dat is een aanvraag waarbij iemand een beroep doet op het mensenrecht om een gezinsleven te vormen. 'Krijgt Yassim weleens bezoek van vrouw en kind?', vraag ik. Maar die hebben zich volgens Victor nooit gemeld. In dat geval is het maar de vraag of er überhaupt sprake is van een gezinsleven. Voor alle zekerheid zal ik contact opnemen met de IND-afdeling die over 8EVRM-aanvragen gaat.

We sluiten het overleg af en gaan ieder aan de slag met onze eigen actielijst. Ik zoek uit of er nog andere rechtsmiddelen of aanvraagprocedures zijn waarop Yassim een beroep zou kunnen doen. De DT&V boekt de vlucht en zorgt dat Yassim wordt overgebracht naar Schiphol. De KMar boekt deze keer twee escorts om Yassim te begeleiden, en om eventuele complicaties op te lossen bij de overstap in Madrid.

Als Yassim onderweg naar onze locatie is, ontvangen we per fax een nieuwe aanvraag: Yassims advocaat vraagt om uitsstel van vertrek om medische redenen. Als reden hiervoor noemt de advocaat de psychische gesteldheid van Yassim. De verplichte onderbouwing van een behandelend arts of psycholoog ontbreekt. Omdat we middenin een vertrekprocedure zitten, mag ik afstappen van de wettelijke termijn van twee weken. Ik geef de advocaat een etmaal om alsnog een onderbouwing te leveren. Er volgt niets. Zonder deze onderbouwing kan ik de aanvraag niet in behandeling nemen.

Ongeveer drie uur voor het vertrek van de vlucht komt Yassim onze locatie binnen. Meteen bij binnenkomst doet hij een nieuwe asielaanvraag. Hij is deze keer rustig, en wordt niet in de isoleercel geplaatst. Met een telefonische tolk hoor ik hem in de gehoorkamer. Ik kom meteen ter zake. 'Wat is de reden voor deze nieuwe asielaanvraag?', vraag ik. Yassim is rustig en beleefd. Hij heeft een brief bij zich van de voorganger van een kerkgemeente. Hij heeft binnenkort een afspraak om gedoopt te worden. 'Dan ben ik echt bekeerd', zegt hij.

Terug op kantoor bespreek ik de zaak met mijn collega's. De bekering is in een eerdere asielaanvraag uitgebreid bevestigd en ongeloofwaardig bevonden. Bovendien staat er in de brief die hij heeft overhandigd, niets over een eventuele bekering. De dominee schrijft dat Yassim een keer heeft geholpen bij het bouwen van een podium voor een kerkbijeenkomst. In wezen stelt Yassim dat hij op dit moment niet bekeerd is. We besluiten het asielverzoek af te wijzen met een voorlopig besluit namens de staatssecretaris, waardoor het vertrek doorgang kan vinden. Ik fax de beslissing naar de advocaat.

Als ik Yassims cel binnenloop om hem op de hoogte te brengen van het besluit, kijkt Yassim me verwachtingsvol aan. Ergens heeft hij hoop dat ik hem kom vertellen dat hij mag blijven. Valse hoop, wellicht, maar toch hoop. Als ik hem mededeel dat zijn aanvraag wordt afgewezen, stort hij in. Hij begint te huilen, even later te schelden, in allerlei talen. Hij loopt op me af en probeert me bij de keel te grijpen. Ik hou hem tegen en probeer hem te kalmeren, maar het heeft weinig zin. De collega's van de KMar lopen de cel binnen om hem alsnog te boeien, zowel zijn handen als zijn voeten. Hij wordt weggevoerd, direct naar het vliegtuig.

Later die dag ontvang ik een telefoontje van de KMar vanuit Cairo. Yassim is deze keer echt vertrokken. Hij heeft weliswaar flink gescholden toen hij aan boord ging, maar reageerde goed op de pogingen van Willem om hem te sussen. En vanaf het moment dat het vliegtuig de grond verliet, werd hij kalm. De

rest van de vlucht naar Cairo heeft hij zich rustig gehouden en zelfs een praatje gemaakt met Willem in gebroken Engels.

Bij aankomst in Egypte is hij overgedragen aan de lokale autoriteiten. Die overdracht verliep rustig. Willem en de andere escorts waren erbij toen Yassim vanaf de grensovergang een vriend mocht bellen om hem op te halen. Vervolgens kregen ze alledrie een hand van Yassim, die hen bedankte voor de goede vlucht. Van achter de grens stak hij nog eenmaal zijn hand op bij wijze van groet. Daarna verdween hij in de mensenmassa.

Aanpassen is een continu proces <i>Sandy, COA, woonbegeleider</i>	9
Het zou kunnen, maar ik twijfel <i>Hanneke, IND, medewerker behandelen en beslissen, Asiel</i>	17
Ze raakte snel over haar toeren <i>Annejet, DT&V, regievoerder op de vrijheidsbeperkende locatie</i>	27
Religie is iets heel persoonlijks <i>Corinne, IND, senior medewerker behandelen en beslissen, Asiel</i>	35
Wat wil je met je toekomst? <i>Wessel, DT&V, regievoerder op de vrijheidsbeperkende locatie</i>	43
De asielketen <i>Wie doet wat?</i>	48
Daders en slachtoffers <i>Daniel, IND, senior medewerker behandelen en beslissen, unit 1F</i>	53
Ik wist niet wat ik moest geloven <i>Lea, DT&V, regievoerder intensiefbegeleidende opvang</i>	61
Tijdens een activiteit heb je de beste gesprekken <i>Merel, COA, amv-medewerker</i>	69
Hoe bescherm je een meisje tegen haar broer? <i>Paula, IND, medewerker gendergerelateerde zaken, Asiel</i>	77
De vertrouwensband is essentieel <i>Peter, DT&V, regievoerder intensiefbegeleidende opvang</i>	83
Valse hoop, maar toch hoop <i>Xander, IND, medewerker behandelen en beslissen, Asiel</i>	91

Disclaimer

De verhalen in deze bundel geven de beleving en ervaringen weer van elf medewerkers van IND, COA en DT&V. Niet alle nationaliteiten komen overeen met de werkelijkheid en geen van de verhalen is een een-op-een weergave van een werkelijke zaak. De omschrijvingen van procedures en regelgeving in de verhalenbundel zijn niet volledig of uitputtend. Aan de teksten in deze verhalenbundel kunnen geen rechten worden ontleend. Teksten en foto's uit deze uitgave mogen niet worden hergebruikt zonder uitdrukkelijke toestemming van de eindredacteur.

Colofon

Deze verhalenbundel is een uitgave van de afdelingen communicatie van de Immigratie- en Naturalisatiedienst, het Centraal Orgaan opvang asielzoekers, de Dienst Terugkeer en Vertrek.

Tekst: Heleen Grimmius, Sandra van Egmond, Anne-Marieke Samson

Eindredactie: IND Communicatie

Opmaak en beeldredactie: Martin van Veldhuizen, Katja Visser

Fotografie

Omslag: Romé Schmidt, www.rome-schmidt.nl

Pag. 6-7 Piet den Blanken / Hollandse Hoogte,

pag. 14-15, 50-51, 80-81 Corbis,

pag. 24-25 Hendrik Holzer / Hollandse Hoogte,

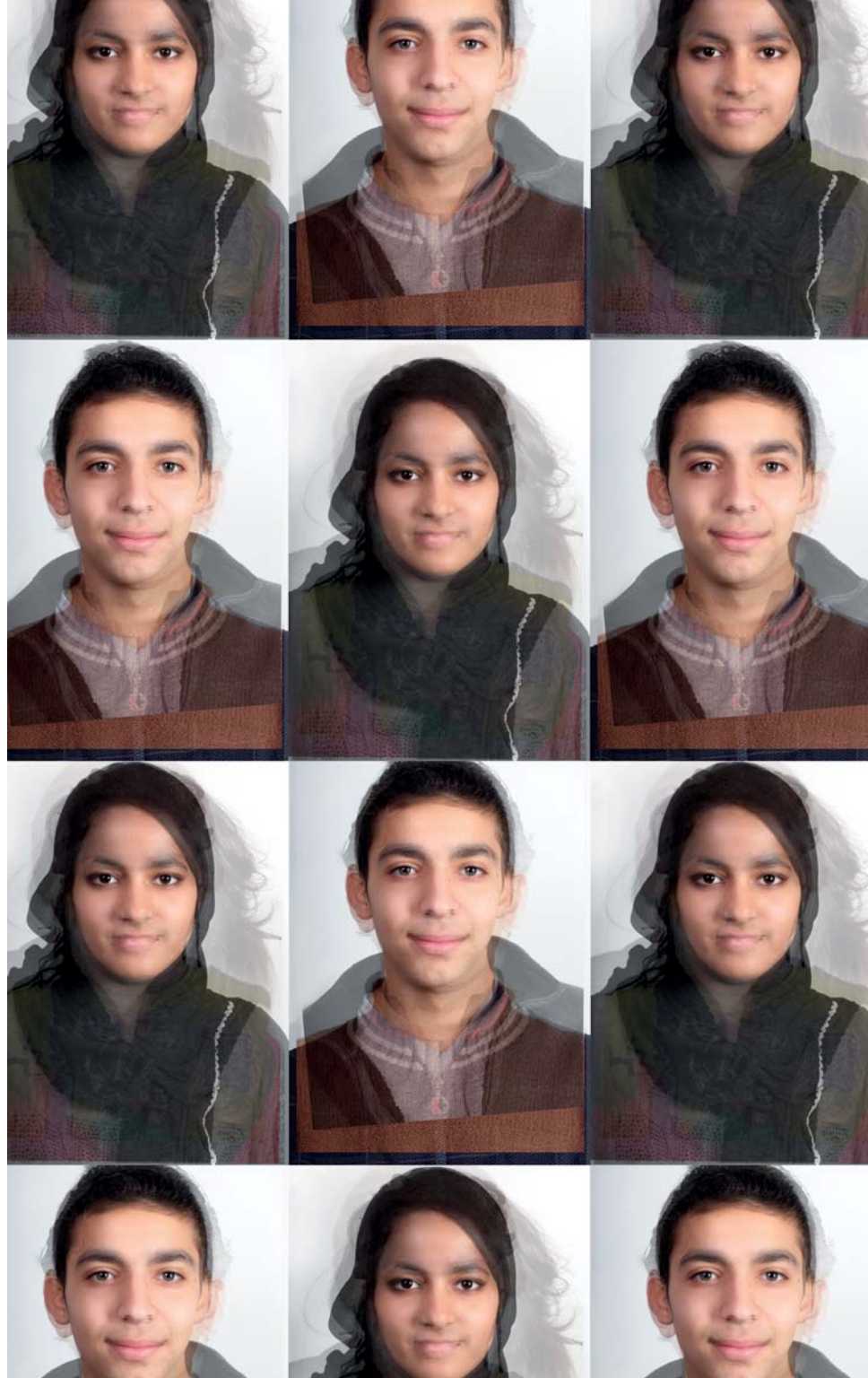
pag. 32-33 Werry Crone / Hollandse Hoogte,

pag. 40-41 Karijn Kakebeeke / Hollandse Hoogte,

pag. 58-59 Josje Deekens,

pag. 66-67 en 74-75 Inge van Mill,

pag. 88-89 Jeroen Bouman.

Wilt u ook werken voor de asielketen?

De IND, het COA en de DT&V zijn met regelmaat op zoek naar nieuwe medewerkers.

Vacatures en stages bij IND en DT&V:

www.werkenvoornederland.nl

Vacatures en stages bij het COA: www.coa.nl